

~~XIX 6~~

~~XIX 6~~

A. 5114

Eesti kirjameeste seltsile

A. Kurrikhoff

~~No. 319. IX.~~

(Y 47)

~~No. 1052.~~

Särman ja Doora.

—
Lüüenud

G. ö t h e.

—
Eesti keele ümberpanud

A. Kurrikhoff.

—
Tartus.

Trükkitud R. Mattieseni jures.

1880.

117A

07002 01 1110011002

Enulenud

G ä t h e.

No 1032 319

Cesti keele ümberpannud (54) (V 44)

A. Kurrikoff.

EESTI
KIRIAMEESTE
SELTS

Tartus.

Trükitud R. Mattieseni jures.

1880.

Doora ja Härmann

3111

Senjuri poolest lubatud. — Tallinnas, 16. Webruaril 1880.

N° 54.

A 5114

„Härmann ja Doora“ on üks neist kaunidest luuletusejöödedest, mis kuulus Saksa laulik Götthe oma rahwale on annud. Iga tõsine luuletus kannab, nõndagu ka inimene ise, oma rahwa iseloomu märgid oma külges. Et aga iga tõsine laulik, otsegu maalija inimese väljaspidist kaju, inimese seestpidist kaju, tema waimu ja tundmise elu, nõnda kuidas inimene töö poolest on, aga ka nõnda kuidas ta peab olema, meile näitab ja sellest üksi laulab ja luuletab, mis igaweste kõigest inimestest kauniks ja ilusaks hüütakse ja peetakse, seepärast on see luuletus, kus luulikul see korda on läinud nõnda enesele tõsist laulupärga pähä panna, kõige rahwade oma. Mida enam laulik sest oskab laulda mis kõigest rahwast kõrgeks peetakse, seda enam teenib tema oma nime. Tõsine luuletus rõõmustab kuulja waimu ja äratab tema südames kõrgemid ja kaunimid tahtmisi ja püüdmisi. Seepärast olen ma ka Gesti rahwast selle Götthe luuletusetööga tuttawaks tahtnud teha. Tõsi on, et iga luuletus omast ilust palju kantab kui temale wõõra rahwa kuub selga panakse, kui ta teise keelesse ümbertõlgitakse, aga tema

Mitmegei asjale lähäb ta omale hädaste tarwis,
 Kus teda rahaga osta ei saa. Täna andsin küll ära
 Rõõmuga mõnegi parema järgi ja palaka tüki,
 Sest mina kuulsin, et lapsed ja wanaksed halasti käiwad.
 Ära ja pahaseks saa! sest tühendud on ka ju kastid,
 Hommiku kuube ei leia ja kaa enam, peeniksest kirjust
 Poomwilla riidest tehtud, tall kallis on willane wooder.
 Waestele kinksin ma selle. Sest kulunud on ta ja wana
 Päälegi pole ta muidugi nüüd enam sugugi moodis."

Lahkeste naeratas auuwäart peremees wastu ja ütles:
 Siiski ma poomwillast hommiku kuube ei pruukida põlgaks
 Kallist India riidest; waskle on see sugust saada.
 Dlgu! Si tarwitand enam ma teda. Ja nüüd ju küll tahab
 Sgaüks Prantsuse riidet ja Prantsuse riiete moodi,
 Upsakid saapid ja läbart ja häbeneb pastlid ja mütsi.

"Näe! säält jälle ju tulewad mõningad," jutustas naene,
 „Meist, kes pagejid waadasiid; mõõda ju wiist nad on jõudnud.
 „Näe mis tolmused kõigil on saapad! ja palawast palged
 Punased! Sgaüks kuuwatab otsa eest rätiga higi.
 Mina küll sõraste kuumaga õmetust waatma ei jookseks,
 Hale on meel juba niisugust libedat wiletsust kuuldes."

Õdsiselt wastutas naesele trahteri isand ja ütles:
 Sähärdust ilma lõikusel palju ei weel ole olnud,
 Kauniste wiist saame wilja me' tänawu koku, ka heinad
 On juba käes ning ilmale selge ja pilweta taewas,
 Nõmaste karastaw tuul lehwiw päikese tõujust ka kuiwa.
 Ilmale wiist tahab ilufaks jääda! ja wili on walmis;
 Lega ei wõi enam wiita, ju homme me' ürgame lõikust."

Edasi paeatas isa! Ent paksemalt rutasiid järjest
 Salgana mehi ja naisi, tee pääl kõndides linna
 Nendega tuli ka tagasi jõukas ja nõmikas naaber.
 Ühkeste istus ta mõlema tütreka lahtises tõllas,
 Wuriwes kärmeste edasi; jääb polnud kuulsamat kaupmeest.

Rohkeste liikus ju rahwast, sest kaunis ja perekas linnas
 Tormasid mitmedgi wabrikud; priskeste käte töö õitsis.

Weel kaua istusid wanaksed wäljas ja puhusid juttu,
 Näakisid seda ja teist ning waadasiid tulijat rahwast.
 Sunäe! nüüd ütles korraga auuwäart emake jutus,
 Kirikjand säält tuleb seia ja temaga tuleb ka ühes
 Naaber aptekri isand; küll nendelta saame me' kuulda,
 Mis nemad wäljas on näin'd ja mis waadates meel lähäb
 Kurwaks.

Lähedal need astsid lahkest ja andsiwad lahkeste terwist;
 Lahkeste teretsid wanaksed wastu ja pakkusid istet.

Wõõrad istusid maha ja puhkasiid wäsinud jalga,
 Raputsid saapalta tolmu ja pühkasiid otsalt higi.

Õfite alustas siis isand aptekrist juttu ja ütles,
 Pahase nāuga wast ning haige meelega rääkes:

Nõndap see inime on ega üks pole parem kui teine
 Wahtida on temal rõõm, kui ligimeest õmetus lõõnud!

Sgaüks tulufest waatama jookseb, mis häwitab hoonet,
 Sgaüks ihaldab näha kui surmale wiiaксе wangi.

Sgaüks nüüd luusib wälja, et saaks näha kodumaalt aetud
 Wiletsat rahwast, ja keegi ei mõtle, et temal ehk homme

Tuhtub ju sihuke järg, wõi tulewik toob talle häda.
 Häbiwäart tõdest! on see kerge meel ent ta on meie sihes.

Temale siis andis targaste mõistlik kirikjand wastust.
 Tema, üks wiisakas noormees, linnale abiks ja auks,

Dundis ju elu ja teadis ka kuuljate wiga ja soowi,
 Jumala sõna ka ta'll oli südamest armas ja kallis,

Sest see õpetab inimest tundma ja näitab ta lugu;
 Parem id ilmlika raamatid hõlega tema ka luges;

See nüüd kõneles nii: hääd meelt sugu mull pole laita
 Siis kui inime awaldab himmu, kust lahju ei tule;

Sest kus meel ja ka mõistus sagedast enam ei aita
 Meid juhib julgest ja aitab ka sõrane õnnelik himmu.

Kui hinmu inimest alati uut asja kuulda ja näha
 Kõvast ei kutsuks, kust õpiks ta tundma kõik tarkust ja ilu
 Keda tall awaldata ilm ja ka awaldata loodus? Sest enne
 Püab ta uut; mis kasulik usinast' otsib ta pärast;
 Wiimate nõuab ta hääd, mis parandab meelt ja ka südant.
 Nooruses sõbrustab kerge meel temaga, rõõmulik sõber,
 Peidab ta silma eest häda ja parandab peagi valu
 Kibedad jäljed, kust ita! ehk kuibas see tulla ka juhtus.
 Muidugi kiita on mees, kellel niisugusest rõõmjusta meehest
 Aastad terawats mõistust ja aru ka tegewad targaks,
 Keda ei õnn mitte riku ja õnnetus murda ei õna,
 Sest mis hää on ta püab ja parandab juhtunud kahju.

Kauaks läks emandal oodata, lahkeste ütles ta seffa:
 Mis teie näin'd seda rääk'ke, sest seda ju tahtsin ma kuulda.

Wist kaua, kõneles kõige õnaga aptekri isand,
 Nõõmulist meelt ei ma leia, kui mõtlen mis täna ma nägin,
 Aga kes sõnaks küll rääkida kõik seda wiletsust ära!
 Kaugelt me' nägime kolmu ja ennegu wainulta alla
 Sõudsiime minna; ju wanrite rong oli kulgulka kinku
 Kadunud filmist ja wähe me' wõisime tunda ja näha
 Aga kui wiimaks me' tee pääle jaimme, mis keskelta orust
 Wiib läbi, juur oli wanrite kisa ja kära ja rahwa
 Leidsiime paraku küllalte wiletsat rahwast ja waeleid,
 Wõisime hennelta kuulda kui libe on põgenemine,
 Siiski kui rõõmus on meel, et kiireste päästetud elu
 Meil hale meel oli waadata kõiksugu wiistu ja wara
 Mis maja tarwitab täielik, ning keda hästi on pannud
 Hoolikas peremees sinna, kus kõikide säetud paik on,
 Kust nemad kergeste wõtta kui pääwalik tarwitus nõuab,
 Segatud olid nad nüüd aga wanre ja kardu pääle,
 Nutuga ülesse pantud, ei sääl olnud aru ei otja.
 Kapile katteks on pääl sääl sõelu ja willasid tekla
 Künades seisatas jäng ning peegliki litsusid kangad.

Oh! eks meelt ja ka mõistust wangi ei wõta ju häda!
 Et mis on tühine, inime päästab, mis kallis on, jätab;
 Seda ju nägime meie ka toona, kui tuluke sinna
 Karistas, et nõnda aruta hoolega wedasid siingi
 Alamid asju nad hängu ja hobusid koormates ära;
 Mädanud laudu ja waata ja hanide lauta ja puuri.
 Nõnda ka ähklisid naesed ja lapsukesed paunasi kandes,
 Kandsiwad pottes ja korwides asju mis tarwis ei olnud;
 Kellegil hääd meelt pole, ju natukest warandust jättes.
 Nõnda ka rändaja rong läks edasi tolmuse tee pääl
 Aru ja otsata ilma. Kell nõrgemad loomad see tahtis
 Aegsamalt astu ja tõtata tee pääl soowisid teised.
 Wantridelt tõstsiwad pigistud naesed ja lapsukesed kisa;
 Glajad amusid seffa ja uludes hankusid koerad;
 Haledast' kaebasid wanad ja haiged, kes wantridel kõrges
 Koorma ots jängides istisid ja kõikusid jenna ja täna.
 Nüüd aga libises kõrgele maantee kaldale ratas
 Säetud rööpedest wälja ja ümber korraga kukkus
 Sügawa kraawisje wanter ja kaugele kangeste hooga
 Wendasid karjudes sõitjad, ent hädata siiski nad jäiwad;
 Järele kukkusid wantride kõrwale lastid ja pakid.
 Tõest! kes kukkumist nägi, see muud ei küll mõtelda wõinud
 Kui et saaks puruks lithuma inimest lastide raskus.
 Nikutud nüüd seisid sõiduriist' maas ning muljutud sõitjad;
 Nutuga neist läksid mööda ja tõtasid hoolmata teised.
 Mõteldes enese pääle ja edasi tõngatud rahwast.
 Kiireste läksime meiegi sinna ja leidsiime haigid
 Wana ja hädisid päikese palawas kuumas ja tolmus
 Walustast' ägawad, kaebades, hoigades hädas ja nutwad
 Tee pääl, maas, kellel kodu ja woodisgi walu on raske.
 Haleda meelega siis ütles liigutud peremees jälle:
 Peaks ka Härmu juhtuma neid sinna sõotma ja jootma!
 Mina ei neid soowiks näha, sest meel läheb kurwaks mull hädast.

Sest juba siis, kui nii suurest hädast me' kuulsi me, kobe
 Saatsime kermeste jellest ka neile, mis Jumal on annud
 Meile ja lootsi me mõndagi aidata, südame rahuks.
 Jätame nüüd aga pikemat juttu haledaist asjust;
 Peagi sigrineb kuuljale südames waewaja kartus,
 Murega ühes, ja seda ma enam kui õnnestust wihtan.
 Külame'ed! tulge ka tahapool, wiludam sääl on meil istu.
 Päikese palawus sinna ei saa ning palawat õhku
 Kaitsewad tugewad müürid: ja kannuga toob meile ema
 Wägawat wiinakest, keelele kasteks ja meelele rõõmuks.
 Armas ei siin ole juua, sest kärblased tükivad kannu.
 Nõnda nad siis läksid sisse, sest wilus on tõbusam wiitbi.

Hoolikas ema ka tõi neile magusat marja puu wiina
 Rihwitud tinasta kaanega kannus ja tumedad klaasid
 Pandis ta igale ühele ette, kust parem on juua. —
 Nõnda nad istiwad kolmekest' ilusast' hõuwelbud lauda,
 Ümaril, pruun oli ta, teda kandiwad tugewad jalad.
 Rõõmsaste lüwad ka peremees kobe ja kiriksand' klaasid
 Kõlku, ent liikmata neist pidas mõtetes käes klaasi kolmas.
 Lahkeste kõneles peremees, sundides külalist jooma:
 Rõõmsaste jooge oh naaber! sest seni on meist Jumal hoidnud
 Armsaste õnnestust kaugel ja saab ehk wast weel meid ka hoidma.
 Sest, kes seda ei tunneks, et sest saadil kui ta meid toona
 Tulega waljuste nuhtles, ta meid ka on rõõmustan'd rohkest'.
 Heldeste nüüd hoiab meid tema weel, nagu inime hoiab
 Silmakse tera, sest see tall on kallim kui kõik muud liikmed.
 Kas tema enamgi meid mitte hoidma ei peaks ning kaitsema?
 Sest meie näame ju selgest' kui wägew ta on hädas hoidma;
 Kas tema õitsawat linna, keda on hoolikas rahwas
 Weel hilja tuhalka ehitan'd uest' ja kellel ta rohkest'
 Õnnistust jaganud, nüüd peaks hukkama rikkudes waewa?

Lahkeste see pääle wastas tall kiriksand, tubli ja helde:
 Teil jäägu särane ust, ning sarnane meel jäägu ikka;

Sest tema teeb meid mõistlikuks õnnes ja kindlaks ja annab
 Kallimat troosti ka hädas ja kaswatab kaunimat lootust.

Targaste ütles tall mehise mõttega peremees wastu:
 Imest' des tereksin tihti ma tõeste Reini jõe laenid
 Kui mina tee päält tõtasin tagasi ajamast asja!
 Ikka ta juurus mull äratas meelt ja ka mõttid ja waimu;
 Ent ma ei mõtelda mõistnud, et pea tema ilusad kalbad
 Wallideks pidiwad saama ja Prantsusi kaitsema kaugel.
 Ning tema woodike, lai, kõik keelajaks, sügawaks kraawiks.
 Waata, nii meid loodus kaitseb, nii meid kaitsewad Saks-
 laised waprad,
 Nõnda ka Jumalgi meid kaitseb, kes tahaks rumalast' karta?
 Tüdinen'd sõdijad on, kõik näitab, et rahu ju ligi.
 Peaks ka siis kui ammugi soowitud saab püha peetud,
 Kirikus kellad ka hüüdwad ja kuulukse orelil eli,
 Pajunad rõõmsaste puhuwad Jumalal kiituse laulu —
 Peaks sell pääwal mu Härman ka, auustatud kiriksand, astma
 Mõrsjaga, mehises meeles, te' juure ja altari ette,
 Et see õnnelik püha, mis kõik maad peawad ühes,
 Minul ka weel annaks tulewaks ajaksigi mälestust rõõmust!
 Hääd meelt pole mull nähes, et noor mees, tajane, kartlik
 Wõõras kohas on, et ta küll kodus on usin ja kärmas.
 Wähä küll temal on rõõm ennast segada, seltsliste hulka.
 Jah! tema põgeneb koguni neiude, noorukate seltsi,
 Ning tantsi rõõmu, mis ometi alati igatseb noorus.

Nõnda ta rääkis ja kuulas. Su kostis ka hobuste müdin
 Kaugelta kuuljate kõrwa, ju kuuldi ka põruwad wanker,
 Tulijelt sõitsid nad praegu mürinal wärawast sisse.

Therpsichore.

Härman.

Uga kui sirge ja sihvakas pois, nüüd tuppaje astus,
 Waatis tall kiriksaud wastu ja pandis ka terawast' tähel,
 Sihvakat kaswu ja muidu ta olefu wiisi ja kombid,
 Djawa filmaga kergeste olekust inimest tundes;
 Naeratas siis ning paeatas, lahkeste rääkes, ta wastu:
 Teie ju nõndagu murdetud olete! millasgi näinud
 Pole ma teid nii elaw ja läikides särawad filmi.
 Nõõmius ja elaw te' tulete; näha, et olete anded
 Waestele jaganud wälja ja õnnistust saanud ka wastu.

Nahulist' poeg rääkis temale tõsise kõnega wastu:

Kas minu tegu on kiita? ei tea ma, aga mu süda
 Mind käs kis just nõnda teha, kui näid mina ütelda tahan.
 Ema, te' kaua küll otsite kraamidest narusid lorku,
 Hilja seepärast nad walitud walimis ka saiwad ja seutud,
 Nõnda ka wiina ja õlut te' hooljaste passite pikalt.
 Nüüd kui ma wiimate wärawast wälja ja uulitsal jõudsin
 Jooksis ka parajast' rahwa hull tagasi, naissi ja lapsi
 Tuli mu wastu; sest pageja rahwa rong oli ju läinud.
 Nutemalt' tõtsin ma järel ja külasse kermeste sõitsin,
 Kus nemad, nõnda mull räägiti, tahtsiwad puhata õffi.
 Lähemat teed nüüd neste ehitud tee pääl sõites
 Nägin ma werewad wankert, tugewist täwidest tehtud,
 Suur paar rammusid hulgumaa härgu wedasid wankert;
 Ent kõrwal sammus kergeste kõndides jumekas neiu,
 Juhatas tugewa astlaga tugewid wedajid härgi,
 Ergemalt neid sundis astma ja tagasi neid hoidis targast'.
 Kui nägi nooruke mind, tema wiisakast' lähedal' astus,

Hobuste juure ja ütles: Ei ikka nii jaundioste pole
 Käin'd käsi meil nagu täna te' siin meid olewad näete.
 Harjunud pole ma weel mitte wõdralta paluma annet,
 Mis wastu meelt tema tihtigi annab, et ta jaoks lahti waesest.
 Miud' aga a'ab häda rääkma. Sest õlgedes wahiga istub
 Rikkame' naene, kes hiljuti lapsi on ilmale toonud.
 Härja ja wankrega tuunikest wotajat hädaga päästsin.
 Hilja me' seepärast tuleme; pea oleks kaotan'd ta elu.
 Praegu sündinud laps nüüd halasti magab ta süles,
 Piskuga seltsime'ed suudawad aidata, kui meie jaame
 Neid kätte külas, kus ees nemad puhkawad, ning kus ka meie
 Puhata tahame ühes, kui mööda nad pole ju läinud.
 Eht teil on linasest riidestgi wäha, mis anda te wõite,
 Kui teie lähedalt olete, kinkige armjaste waestel'. —
 Nõnda ta rääkis ja õlgedest tõusis ka kahwatan'd naene,
 Haledast' waatis mu pääle ja mina tall wastasin nõnda:
 Diglasel' ilmutab südames' tõeste sagedast' Sumal,
 Et tema waesema wennale juhtunud õnnetust tunneb.
 Nõnda ka mull andis ema, te' õnnetust ette ju tundes,
 Midagi ligi, mis paljal' ja wiletjal' anda ma wõiksin.
 Lahti ma paeladest siis wõtsin sõlmed ja andsin tall isa
 Hommiku kue ja andsin tall linasest riidet ja särka.
 Olge te' tuhandest terme ta hüüdis ja ütles, ei usu
 Õnnelik inime, et ime tegusid weel ikka sünnib;
 Hädas me' tunneme üksinda Sumala kätt ja ta sõrme,
 Kui häd inimest häd tegu tegema juhatab tema.
 Mis ta te' läbi on meil täna teinud ta tehku ka teile!
 Ning mina waadasin, et nurga naene ka linasest riidet
 Nõõmuga katjus ja weel iseäranis hommiku kumbe.
 Tõttame! ütles tall tüdruk, et aegjaste külasse jaame,
 Kus meie wald tõit õõ maja puhkamist juba on wõtnud;
 Eääl mina muwetsen mähkmid ja tõit mis niuud weel tarwis.
 Lahkeste teretas mind ta ja üeste südamest tänas,

Minema siis ajas härjad ja läks. Aga wiibides mina
 Pidasin hobused kinni, sest kahtlane oli mu süda,
 Kumbat ma tegema pidin, kas kermeste külasse sõitma
 Rahwale jagama toitu, wõi praegu neile andma
 Kõik, mis mul oli, et siis tema targaste nälastel jagaks.
 Warsti ma wõtsin ka südames nõuks tema järele sõita.
 Käte ma sain tema pea ning ütlesin waband' des rutust;
 Linajet riidet ei üksinda, hää tüdruk, pole mull ema
 Wantrisse annud, et paljale katet ma kinkida wõiksin,
 Waid tema lihas ka weel juure toitu ja mõndagi jooki,
 Kellest mull praegu weel küllalt üle on kastikes wankres.
 Sündsaks ma nüüd aga arwan, et neid andid sina ju kätte
 Wõtad, sest nõnda ma ehk kõige paremin' käsku ka täidan;
 Mõistlikult neid sina jagad, kus mina ehk annaks kus juhtub.
 Ning tüdruk wastas mull, hoolega tahan ma jagada seda
 Mis te' mull andsit, et kustunud jaakswad nalg ning janu.
 Kermeste tegin ma lahti kastike wankres ja andsin
 Siis wälja säält raswast suitsetud liha, ja andsin ka leiba,
 Pudelid wiina ja õlut ja ulatsin kõik tema kätte,
 Olesin weel enam annud, ent liig wara kast sai tühjaks.
 Pääle ta kõik siis mahutas naesele kõrwa ja kõndis
 Edasi; tagasi rutasin sõites ma kermeste linna.

Kui nüüd Härman sai lõpetan'd, siis wõttis jutakas naaber
 Tutusta kinni ja ütles: Oh õnnelik on see, kes täna
 Põgenemises ja jegasel ajala üksinda elab,
 Ega kell naene ja lapsukesed hirmuga õlma ei hakka!
 Nõdmus meel on mull nüüd; ei wisfiste koguni tahaks
 Tänädi isa ma olla ja naese ja laste eest karta.
 Pagemist olen ka ette ju walmistan'd, paremad asjad
 Kõlku ju kraaminud ning wanad taadrid ja kullased ketid
 Omakse pärandus weel, kõik nemad on müümata alles.
 Tagasi jääks palju siiski, mis kergeste saada ep ole.
 Sgegi rohkest ja juurdest, mis hoolega otsitud kõlku

Õlma ma jääda ei tahaks, ehk hind neil suur küll ep ole.
 Aga kui sell jääb tagasi, siis lähän rahulist' kodust
 Kui olen päästnud ma raha ja enese keha, siis olen
 Päästnud ma kõik, sest üksinda inime põgeneb kergest'.
 Naaber! kõneles kõliste noor mees Härman, ei mitte
 Nõnda kui teie ei mõtle ma, laiduwäärt on teite kõne.
 Kas siis jellel on mehine meel, kes õnnes ja hädas
 Hoolt enda eest kannab üksi ja rõõmu ja turbdust ei oska
 Jagada, teifega südamest oja sest wõtta ei taha?
 Täna ma wast kõige enimemalt kosida tahaksin mõrsjat;
 Mõnigi hää tüdruk tarwitab meest omal' abiks ja toeks,
 Mees aga trööstijat naist, kui äpardus ähwardab tulla!

Naerates paecatas isa: mull hää meel kuulda on seda!
 Sähardust mõistliku juttu ma ammugi just pole kuulnud.

Ent kobe kõneles arnuulin' ema ka kermeste sekka:
 Poeg! wisfist' õigus on sull! meie wanemad tegime nõnda.
 Nõdmfates pääwades mitte me' endid ei walitsen'd pole,
 Kurb oli silma pill küll, mis meil sibus südamed kõlku.
 Esmaspä hommiku oli, — ma mäletan selgeste aega;
 Sest enne seda üks pääw hirmus tuli ju põletas linna —
 Kaks kümme aastat on tagasi. pühapäaw oli kui täna
 Kuum ning kuuw oli ilm, ning wett oli kohakses wäha.
 Rahwute kõik oli laiale luusimas pühapä riides,
 Lähedal külades käimas ja kõrtsides wiwit' mas aega.
 Linnaks weeresia alustas esimalt tuli ja ruttu
 Lagunes majajid mõõda ta, tuult omal' ärit' des ipe.
 Ning rohke lõikuse andega põlesid kermeste küüned,
 Uulitjad põlesid turuni puhtaks ja tulule neelis
 Lähedalt siit ka mu isake maja ja selle ka ühes.
 Pijut me jõudsime päästa. Ma istusin öö kurwa, läbi
 Linnaks wainula maas ning wahtisin sänga ja lasta.
 Wiimate utrusin magama, karastaw hommiku wilu
 Mind alles äratas, koit oli lõpmas ja päike ju tõusmas,

Suitsu ja tuld mina nägin ja põlenud müüra ja korstuid.
 Naskeks läks süda mull; aga kui müüd päikene tõusis
 Kaunis ja ilusas walguses, tõusis ka mull jälle lootus;
 Kermeste kargasin üles. Ma igatsin weel paika näha
 Kus meie koht oli seisnud ja kas meie kanad ka pääsnud,
 Mis olid armistamad mull, sest lapselik oli mu aru.
 Kui mina kõndisin maja ja õuede jätiste üle
 Waadates suitsuwat rikutud kohta, kus meil oli kodu,
 Tulid sa teiselta poolt ning otsisid waremid läbi.
 Põlenud jull oli hobune talliga; tulised palgid
 Katsiwad kohta ja sõed, ei hobusest ühtegi tuntud.
 Kurwaste waatamine nii teine teist, mures mõlemad mõttes
 Häwituid aid oli tulest ja langenud õuede wahel.
 Käest sina mind wõtsid kinni ja ütlesid armast' mu wastu:
 Eiisa, mis sin sina käid? mine ära! sa põletad jalad;
 Tuline tuhk on ju, põletab minugi kõwemad saapad.
 Sülle ja mind wõtsid siis ning kandsid ka õuesta üle
 Sinna, kus wõlwituid müüridest weel wäraw õuela seisis.
 Nõndagu praegu ta seisab; ta üksinda weel terve oli.
 Siin sina mind panid maha ja andsid mull musu. Ma
 Keelda, ja ütlesid siis mõistu jõnu mull lahkeste rääkes;
 Waata, mu maja on põlenud. Sae mulle tegema abiks,
 Mina ka jälle su isat ta ehitust uuenda aitan.
 Aga ma aru ei saanud su sõnadest; kunni sa saatsid
 Kosilast isal ja emal ja rõõmsaste said wiinad joodud,
 Selgeste mäletan weel täna poolelist põlenud palka
 Nõmuga weel ikka näen mina tõusewad kauniste päikest:
 Sest see pääw mehe minule kinkis, ja hakatus ajad
 Häwitust täis, nemad on mulle nooruse poojusest kinkin'd.
 Seepärast kiidan ma sind, minu Härman, et puhtaste julged
 Mõeldud mõrskjalge pääle sa, kurwade ajade sihes,
 Et sina usaldad kosida waemu ja sõjade aastal.

Mutuste müüd ütles isake elawalt sekk ja rakis:
 Riiduwäärt on sinu meel ja ka tõsised on sinu jutud.
 Oma, mis müüd sina rääksid; sest kõik nõnda on ju ka olnud.
 Aga mis parem on parem. Ei igame' asi ei ole
 Ojasta ueste hakata oletut kõik ja ka elu,
 Waewama end ei pea tema kui tegime meie ja teised;
 Eks ole õnnelik see, kellel isa ja ema ju majas
 Korralist' täieste andwad ja tema ka weel juure kogub!
 Kõigis on hakatus raske ja raskem on hakatus elus.
 Mõndagi tarwitab inime, pääw pääwalt kõik lähäb asin
 Kallimaks; katsku ta siis, et ka raha ta omale teenib.
 Sinust ma loodan, mu Härman, et warsti ja tood mulle kodu
 Noorikut, täidetud kirstuga, jõnka pereme' tütar.
 Sest et ju tublile mehele pruut kulub rikas ka ära
 Hääd meelt teeb see, kui soowitud noorik jull majasje tuleb
 Ning kui ka kirstus ja kastides tulusat asja on leidnud
 Mitugi aastat ju ette ei asjata walmis ei pleegi.
 Oma ke tütrele peenikest linajet lõuendi riidet,
 Asjata ei risti emad ja isad ei kingitust anna,
 Ega ka isa ei kappisje aruldast kuldraha hoia.
 Sest et ju tüdruk ka peab oma wära ja andega ütsford
 Peigmehel tegema rõõmu, kes teda on walitsen'd teistest.
 Jah! mina tään kui armas on noorikul elada majas,
 Kui tema kõõgis ja lambrides näab seiswad enese asju,
 Ning kui ta sängi ja lauda ka enese linaga katab.
 Pruuti ma tahaksin üksinda kodu, kell hästi on weime;
 Waest naest ometi mees ka ju wiimate põlgama hakkab,
 Teenijaks arwab ta teda, kes paunaga tuli kui teener.
 Meel lähäb mehele teiseks, ei armastus igawest' õitse.
 Tõeste mu Härman, mu wanadust teeksid ja wäga mull
 Rõõmjaks,
 Kui sina warsti ju majasje tooksid minija kodu
 Naabrusjest ligidalt säält, wälja ütlea' roheli'st majast.

Rikas on tõeste mees, tema kaup ja ta wabrikud teewad
 Pääw pääwalt rikkamaks teda, sest kust kasu kaupmees ei leia?
 Lütred on aina tall kolm, need jagawad kõik wara üksi.
 Wanem on kihlatud juba, ma tään seda, järgmine aga,
 Weel ja ka noorem on saada, ei tää aga siiski kui kaua.
 Dleksin mina su asemel, nii kaua ootnud ma poleks,
 Dleksin neist ühe toon'd, nagu kord mina emakse kandsin.

Wiisakast' wastutas alandlik poeg nüüd sundijal isal:
 Wisiste minugi tahtmine oli ju nõnda kui teie,
 Naabrime' tütredest kosida ühte. Me' üheskoos kasun'd
 Oleme, mängsime sagedast' turula kaewude ääres,
 Tihti ma poisikste tigeada meele eest neid olen hoidnud.
 Aga see aeg on ju annugi mööda ja kosujad neid
 Jääwad ka wiimate kodu, ja kaugele kijasast mängist.
 Häaste nad kaswatud on! mina läksin ka mõnikord sinna
 Nõndagu teie ka soowiste, waatama endisid sõpru;
 Siiski mull iialgi rõõm polnud nendega suuremalt seltsi.
 Alati laitsid nad mind, mis waguft kannat' ma pidin.
 Kord oli liig pilt mu kuub, kord jäme ta riie, kord rumal
 Oli ta karw, kord halwaste juuksed suitud ja jäätud.
 Wiimate wõtsin ma nõuks ka nõnda end ehti kui teised
 Kaupmehe poisiksed on, kes pühapäaw jään ifka käiwad,
 Siidi ja sameti hilbutsjed rippuwad neil juwe ümber.
 Ent mina märkasin pea, et ifka nad pilgata püüdsid;
 Haigeks tegi mu meele see, pahandas uhkust, ent enam
 Edigas mu südant, et tähel' nad pannagi püüdmist ei tahtnud,
 Reda ma näidasin neile ja Miinale weel noorel, nimelt.
 Wiimate läksin ma Lihade pühile külasse sinna.
 Ajasin selga ma uema lue, ta nüüd kapis rippub,
 Sugestin hoolega pää ja ka salwisin õliga juuksed.
 Naeru nad hoidsid kui siise ma astusin, aga ma sellest
 Tähele ühti ei pannudki. Klawerit just mängis Miina;
 Lütarde laulust rõõmsaste hääs tujus kuulatas isa.

Nõnda ma mitte ei mõistnud, mis lauludes üteldud oli;
 Palju ma omitt Paaminast nõnda ka Taaminust kuulsin;
 Koguni omitti wait minna jääda ei tahtnud! kui lõppis,
 Küssin sõnu ma järgi ja kes on nad kellesta lauldi?
 Keegi ei lausunud sõna, nad naeratsid, siis isa ütles:
 Sõber, wist muudest ei tää sa kui Adamast üffi ja Gwast?
 Ütski ei tõstjeks jäänud ja waljuste tüdrukud naersid
 Ning suure häälega hirit' sid poisid, kõht wabises wanal.
 Häbige pillasin kübara maha ma, naer aga kestis
 Edasi weel ifka, kui palju nemad ka laulsid ja mängsid.
 Häbi ja pahase meelelega tõtasin jälle ma kodu,
 Warna ma riput' sin rutuste lue ja safsin juuksed
 Sõrmega, tõut' sin siis enam millasgi naabrele minna.
 Wisiste mull oli õigus, sest edewad on nad ja halwad,
 Kuulda on, et nemad Taaminuks mind weel hõikawad ifka

Pojale wastutas ema: ei mitte sa kaua, oh Härman,
 Wihane nendega olema ei peaks, sest nad on lapjed.
 Miinake tõest' sind armastas, lahke ta oli su wastu
 Ifka ja weel toona küskis su järgi. Et walitse teda!

Mõtte des wastas tall poeg, minu südames! sügawast
 Edigas

Pahandus nõnda, et enam ma mitte ei millasgi tahaks
 Klaweri ees teda mängimas nähä ja kuulda ta laulu.

Ent järsku nüüd ütles isa ja laotas wihaga sõnu:
 Wähä ja rõõmu mull teed! ju ka alati seda ma ütisin;
 Hobusid tallit' da üffi ja tahad ja põllula künda.
 Mis juba igauks rikkame' julane wõib ära teha,
 Seda sa teed; ning pojast ei isa saa midagi abi,
 Kes talle naabrite ees auu peaks ka ju tegema linnas.
 Wara ju mind pettis, asjata lootust mull ärit' des ema,
 Kui sina koolis ei iialgi nõnda kui teised ei saanud
 Kirjutust õppi ja lugemist, wiimane ifka sa olid.
 Muudugi peab see ka nõnda ju olema kui mitte püüdmist

Rooreme' rinnus ei ela ja kõrgental' kihuta teda.
 Oles mo' isa ka hooltjen'd nõnda mo' eest kuidas mina
 Tegin ju eest, mind pannud ka kooli ja koolmeisterit palgan'd,
 Hoopis ma oleksin teine, ei kuld sõwi trahteri isand.

Poeg mitte sõna ei lausun'd tall vastu, waid wagujast
 lüks ta
 Ukses'ta tajaksi wälja; ent järele pdrutas isa
 Wihaga; mine, et mine kui tahad! sind kiusupunu tunnen!
 Mine ja tee oma tööd, et ei kurjaste sind mina sõdile!
 Ara ja mõtle, et tahad ta talusta tüdrukut tuua
 Majasje minijaks mulle, üht niustikut, rumalt ja musta!
 Mõndagi pääwa ma olen ju elan'd ja rahwaga oskan
 Läbi ma jaada ja talit'da härrat ja prouat, et rahul
 On nemad minuga, oskan ka kõlblikult teha ja rääki
 Siis aga peab minul ükskord ka minija olema majas
 Kes muul on libe ja lahke ja oskab ka tasuda waewa;
 Klawerit peab ta ka mäng'ma ja pühapääw peawad mu juure
 Koguma kokku end külasse kenad ja tublimad linnast,
 Nõnda kui pühapääw naabrigi majas ju sünnib. Ent ukse
 Tasaste poeg tegi lahti ja astus ka wagujast wälja.

Thalia.

Koodanikud.

Nõnda siis alandlit poeg läks wihase kõne eest kõwa;
 Ent isa pahandas edasi ürajatud wiisi ja ütles:
 Mis juba inime loomusest pole, ei saa temast; wäha
 Wist tahab olla, et südame soowmine täidetud saab muul,

Poeg peaks tublimaks saama ja rohkemgi targaks kui isa.
 Sest mis ka saaks siis linnast, mis majast, kui igauks ifka
 Nõmuga hoida ei püaks ning uut ja ka paremat teha
 Juure, kui õpetab aeg ja ka wõõra maa paremad kombed!
 Ega ju nõndagu seen mitte inime maa seest tõuse,
 Et tema jääb kohal mädaneks kus ta ka siginen'd oli,
 Ilma et jälgi ta jätnud ja tunnistust elust on töö an'd!
 Eks siis maja ei tunnista pereme' aru ja waimu?
 Nõnda ka linnakest waadates igauks ülemist räägib;
 Sest kus on wallides tornid on lagun'd ja müürid, kus
 kraawid

Muda on täis, ja kus roojane sõnik on uulitsal leida,
 Kus kiwi seinast on kukkun'd ja tagasi jälle ei panta,
 Kus juba palgid on mädan'd ja siiski ka asjata maja
 Uut toe panemist ootab; on kõlbmata ülemad kohal.
 Sest kus ei alati ülemad puhtust ja kasinust nõua,
 Sääb jopast olekud kodanik peage õpib ja laiskust,
 Nõndagu kerjaja sant oma narusid kandma ka harjub.
 Seepärast soow'sin ma ifka, et Härman ka reifima lähaks,
 Et tema wähemast' Strafsburgi näeks ning Frankfurti linna,
 Manheimi lahkust ka weel, seda puhtaste ehitud linna.
 Sest kes on juuri ja ilusid linnast näinud, see püab
 Nõnda ka ijade linnakest ehti, kui on ta ka weike.
 Eks mitte teekäija hooljaste parandud wärawid kiida
 Walgeks ka lubjatud torni ja parandud kiriku ilu?
 Eks mitte igauks uulitsid kiida ja kaanalid linnas
 Niskaid weest ning müüritud, tulusid, jäätud ka häästi,
 Et juba igalpool hakatust wõiks tuel täieste keelda?
 Eks ole sest ajast kõik, kui lord linnakest häwitas tuli?
 Kuus lord ma rae härra olin ja ehitust linnasja jääd'sin,
 Teenisin omale kiitust ja naabride südamest tänu,
 Mis mina hakasin pääle, ei tüdinen'd tegemas mitte,
 Õpet'sin hooljaste seda, mis hakanud tublimad mehed.

Nõnda ka viimaste hool sai teistele südames armjaks.
 Tgäuks nüüd nõnda püab ja juba on kindlaste wõetud
 Käpile teed teha uut, et ka lõbusam meil oleks käia.
 Aga mu kartus on juur, et ehk teist wiisi harjub wast noorus!
 Eusti ja kaduwid ehtesti üks tõug ükfinda püab;
 Ent teised londiwad kodus ja ahjula norut'wad lossid.
 Niijufjeks, kardan ma wäga, ka saab ikka Härmangi jääma.

Nüüd aga kõneles wiib'mata wahese emake armas:
 Nõnda sa pojale, ifake, teed ikka liiga! ja nõnda
 Küll seda wähem wist südame soowmine täidetud saab jull.
 Tahtmise järele lapsa ei wõi ise mitte ju luua;
 Nõndagu Sumal on neid annud meil', nemad olgu ka armjad,
 Hoolega neid lastem õppi ja kosugu kõik oma wiisi.
 Ühel on need anded Sumalast antud ja teisele teised;
 Tgäuks pruugib ju neid ning igäuks enese wiisi
 Tubli ja õnnelik on; mina Härmanni laita ei luba;
 Sest mina tään, et ta pärandust, mis tema üksford ka pärib,
 Wäärt on ja arukas peremees, talu ja linname'el eesmärk,
 Pidamas nõuu, mina selgeste nään, tema wiimane pole.
 Kui aga ikka ja tapled ja laidad, ja jüdamest waesel
 Julgust ju kujud ja usaldust, nõndagu täna sa tegid.

Kambrista astus ta nüüd ning järele pojale ruttas,
 Et teda kusaqilt leiaks ja lahkuse sõnaga jälle
 Nõõmustaks. Sest tubli poeg, tema wäärt oli tõeste seda.

Maerates pajatas isa kui wälja ta oli ju läinud:
 Nüüd mine, saa sina aru, mis tahawad naesjed ja lapsed!
 Tgäuks elada tahab, kui süda tall iganes kutsjub,
 Mund kui et silitse pärast neid järele ikka ja kiida.
 Kindlaks ja tõsijeks jääb, mis ju wanemad ära on tunnud:
 Kes mitte edas' ei püa, see tagasi jääb! see on tõsi.

See pääle kõneles omalt poolt lahmas aptekri isand:
 Täieste teil annan õigust ma, naaber, ja otsin ka ise
 Alati uut ning paremat, kui tema liig kallis pole;

Aga mis aitab jull siis, kui raha jull rohkest' ei ole,
 Tõõkas, hoolakas olek, et kohendad sihest ja wäljast?
 Palju sell alamal jõudu on! hääd tema omale saada
 Mitte ei jaks ja kui ta ka tunneh, sest kuffur on weike,
 Tahtmised suured ja nõnda on ikka tall kammitjad jalas.
 Nõndagi oleks ma teinud, ent kulud on rasked ja suured
 Muutmistel, päälegi järastel pahal ja kohut'wal aegel!
 Ammugi oli ju walgeksja lubjatud nägus mu maja,
 Ammugi paistiwad uhkete akandel ruudid mull suured;
 Aga kes kaupmehel järele jõuab küll teha, kelle raha
 On ja kes täab kust odawalt saada on kõik ja ka häästi?
 Waadake misjute sääl on tall maja! kui kena ja ilus
 Päält on ka waadata korralist' rohwitud müürid ja seinad!
 Hiilgades järavad kaugele ja läigiwad akande ruudid,
 Naabride majade uhkus kaub ju koguni kõrwa!
 Dmeti oliwad kõikidest kenamad põlemis' järele
 Majadest aptekri ingel ja kuld lõwi trahteri maja.
 Kaugele ümber kaudu ka oli mu marja aid kuulus,
 Teekäijad waatama jäid sinna punase püst-aija läbi
 Kiwidest raiatud wärwitud kerjaja kujude pääle.
 Kui mina päälegi neil' kohwi uhkedes koopades andsin
 Mis küll on nüüd juba kuffunud siise ja täidetud prügist,
 Nõõmustsid need enmast waadates mitmede karwalist walgust
 Tulede lampidest paistjat; ja uusahne filmaga nägi
 Tsegi tundja korallide ilu ja sea tina läiki.
 Nõnda ka pannid nad saalides igakord piltisi imeks,
 Kus pääl härrad ja prouad on waadata luusimas aijas,
 Kuida nad peenikeste sõrmega haisut'wad lilla ja noppwad.
 Nüüd enam keegi ei waata ta pääle! ja nukraste lähän
 Arwa ma wälja; sest kõik peab teist moodi olema parem,
 Walged roowikad aijas ja walged istmise pingid;
 Eihit ning siledad puha; ei nikerdust ega ka kulda
 Armašta nüüd enam keegi, ent hulgumaa puu on ka kallis.

Ometi oleks ma rahul ka omale nut asja nõuda
 Ajaga ühes ka astu ja muuta mis majas on tarwis;
 Aga eks nüüd karda igauks midagi asut' da uuest!
 Tõbmehed õskawad küsida enam kui mõistame maksa!
 Doona mull tuligi meele uueste kullata laske
 Pää ingli ilusat kaju, kes töö tua ukjela seisab;
 Aga see asi jäi katti, sest liig palju tahtsid nad hinda.

Euterpe.

Emaj poeg.

Sedasi jutust'sid siis mehed eneste keskel. Ent ema
 õsite kermeste õue, et jäält poega otsida, kõndis,
 Kivista pingikse päält, kus ta istuma harjunud oli.
 Kui teda jäält ta ei leidnud, ta siis läks vaatama talli.
 Kas ta ehk ilusid hobusid, täkka, ei tallitaks ise,
 Keda ta ostnud kui warju, ei täidnud ka teistele usku.
 Sulane ütles tall vastu: et aeda wist on tema läinud.
 Kermeste käis nüüd laialist õut mööda edasi ema,
 Tõttas ka tallidest mööda ja kindlaist ruumikaist aitest,
 Astus ka wiimate aeda, mis linnakse wallini kaugel
 Ulatas, läks jäält läbi ka rõdmuga wiljapuid nähes,
 Toetas tugesid õkstele alla, et koguni tüwest
 Suna ja pirnide raskuse hull neid maha ei murraks.
 Noppis ka lojsaka kapsaste lehtelta mõnegi ussi;
 Tegew ja töökas naene ei sammugi asjata astu.
 Nõnda ta oli ju suurt aeda otsani kõndinud läbi,

Senigu sinna kus puu oksjad tegiwad warjawa telgi;
 Kusgilt ei leidnud ta poega ei jäält ega wiljapuu aijast.
 Ennæ! poekile jäänud on wäraw, mis wanaste juba
 Linnakse müürisse lõhtunud auuwäärt wanake oli,
 Tjasse auustatud isa, kes oli ka pürgeri meister.
 Waewata kõndis ta kuwasta wallide kraawista läbi,
 Sinna kus tugewa aijaga alustas wiinapuu mägi;
 Näitama walmija pääwale järsku kerkiwat külge.
 Ülesse jäält tema läks ning rõmustas kobarid nähes
 Keda ju lehtede hullgi ei jõudnud warjata enam.
 Teerada warjasid koguni käharad wiljapuu oksjad,
 Warjasid täiest kiwidest kenaste jäätud astmid.
 Walmimas rippusid oksadelt pigni ja mureli marjad,
 Punakad juba ja kollakad, lihawad ise ja suured,
 Hoolega hoietud alles, et wõõrastel' neid oleks anda.
 Muist mäge katsiwad üffitud lojsakad wiinapuu tüwid,
 Pijemid kobarid täis, kust magusat wiina me' saame.
 Ülesse kõndis ta nõnda ja nägi ju sügijet waimus,
 Rõõmulist pidude pääwa, kus lauldes ja hõijates rahwas
 Kobarid korjab ja sõkub ja tõrredest waatesse kaldab
 Wärsket wiina ja õhtult igalpool põlewad tuled
 Auustades kõikidest rõõmsamat nii kui ka kaunimat lõikust.
 Siiski ta rahutu oli kui poega ta otsides hõigas
 Kaks ning kolm kord juba ja üksinda elk talle wastas,
 Linnakse tornide poolt, kust mitukord vastu ta kostis.
 Uus asi oli see emale sedasi otsida poega;
 Willasgi täadmata kodunta kaugele tema ei läinud,
 Ega ka tein'd ella emale asjata kartust ja hirmu.
 Aga ta lootis tee päält weel ikka kusagilt poega
 Leida, sest wärawad seisiwad mõlemad wiina mäel lahti.
 Wälja ta siis astus aijast, kus tagapool ürijasid põllud
 Muutma walujaks wäljaks tajaseks minewat mäge.
 Weel ikka käis oma pääl tema südame rõdmuga waad'tes

Arvalik olles ja otse, ja mitte ju soomist ei ütle?
 Kui nüüd sind kolmas kuuleks, ta jaoks sind wisiste kiitma,
 Kiitma ka kõrgeks su nõuu ja su tahtmist hääks ning kauniks,
 Sest teda petab su sõna ja eksitab kõnede kõrgus,
 Ent üksi laidan ma sind; sest waata, ma tunnen sind parem.
 Teiseti mõlgub sull meel ning mõttid ja matad mull ära.
 Sest mina tään, mitte trumm ei sind peta ei pasuna heli,
 Mitte ei jüda sull ihka end neiuale näidata mundris;
 Sest et sull Jumalast antud, kui tubli ja muidu ka oled,
 Hoolega tulust tallitust täita ja harida põldu.

Ära ja salga mull siis, kust tuli see tubin ju meele?

Tõsiselt tõendas poeg, fina eksid, mu ema, ei eila
 Igatord ole kui täna. Ja poisike paisub ka meheks;
 Bagusalt walmib ta ennemalt tulusta tööle kui kãras,
 Rahuta heitlikus elus, mis mõndagi meest juba riknud.
 Kui ma ka wagune olen, mull siiski ka jüda on rinnus
 Sündinud põlgajaks paha ja wihkajaks wõõraste wõlt,
 Küllalte mõistan ju asjadel wahet ma teha ja tunda.
 Töö on mull jalgu ja käewart tubliste tugewaks teinud.
 Kõik, mis ma ütlen, on tõsi, ma tunnen et julgest wõin rääki.
 Dignus, siiski on teil mind, emake, laita ja tõsi
 Küll on ka see, et ma salgasin tõtt ja ka warjata püüdsin.
 Sest kui ma tõtt sinul ütlen, ei mind mitte hädaoht hüa,
 Wanema warjawast majast, ei mitte ka mehine mõte
 Ifamaad aidata hädas ja waenlast kohut' da kartma.
 Sõnad mull sijata sõudsid ja warjata püüdsin ja peita
 Terawa filmade eest, et mu jüda mull wallusta lõhkeb.
 Jätame, emake, jutt! sest asjata rahutu rinnus
 Igatseb jüda, ja nüüd mingi asjata elu mull otja.
 Küll mull ju selge on see, wisist' igauks endale kahju
 Üksinda kurwast' des teeb; mis on kõikide, peame püüdma.
 Edasi ütle mull weel, nüüd wastas tall targaste ema,
 Julgeste jutusta kõik, kas see suur olgu ehk olgu weike;

Meestele meel on ju järst, nemad mõtlewad ifka, mis kangel
 Keelab ehk üks asi neid, siis äkkilist' eksitab wiha;
 Raene on kawalam nõuus ja osawam asjes ja piab
 Ümberkaudu ka käies mis tahab ta targaste täita.
 Ütle mull seepärast kõik, mikspärast ja liigutud oled,
 Mõndagu millasgi weel, ning soonedes keeb sinul weri,
 Tahtmata tõusewad sull ju ka filmadest pisarad palge.

Walule nüüd andis maad hää noor mees haledest' nuttes,
 Emale hakates kaela ta libedast' nuttis ja ütles:
 Tõeste! walu on tein'd täna mull walju sõnaga isa
 Mis mina teeninud pole ei täna ei ialgi mitte.
 Wanemid auustada mull oli wara ju armas ja keegi
 Targem ja arukam polnud mu arust, kui need kes mind ilma
 Saatfid ja mind ifka wäetima lapsena mõistlikult juhtfid.
 Kannatan'd teistest kui noor olen palju ju poisilke põlwes,
 Kui nemad mituford hääd maksid koeruse teuga tahtmist;
 Mituford pildmist ja hoopu ma riis ei tajunud kätte;
 Aga kui pilgastid nemad mu isat, kes pühapäaw tuli
 Kirikust kodu ja käis pikalt tasase sammuga kõnd' des.
 Kui nemad naersiwad siis, et kentjaks kübar ja kirju
 Oli ta kuub, mis ta toredast' kandis ja nüüd ära kinkis:
 Hirnjaste tõusis mull siis minu rusikas, tuline wiha
 Ujas mind nüüd lööma neid ning hoolmata neil pihta
 andma,

Kus aga juhtus üks hoop. Nemad werise ninaga pääsid
 Löögi ja peksmise alt, weel uludes hädaga ära.
 Mõnda ma sirgusin siis, kuna isa mull kannatust õppas,
 Kes walju sõnaga mind nüüd poisilke asemel piinas,
 Kui temal raekojas meel oli waieldes pahaseks tehtud,
 Ning tema ameti wendade kiusu mu seljale tajus.
 Dihti ju oli ka teil hale meel, sest palju ma kandsin,
 Aunustades, pidades hää tegu meeles, mis isa ja ema
 Püawad teha ja meil' ifka rohkemaks koguda wara,

Mõndagi pruuki ei tõi ije, lastele warandust hoides.
 Oh! aga ei kofku hoidmine üksi, et saaks elu kergeks,
 Õnne ei anna, ei õnn ole, et huiik huiiku kõrwal,
 Et ka, et põllusse põld pudub, ehk see küll muidu on kaunis.
 Wanaks ju isa ka jääb, ning temaga wanaks ta pojad,
 Reift kaugel pääwalik rõõm on ja neid murrab homse
 eest niire.

Waadake alla üks kord, eks paista küll uhkete silma
 Omadus ilus je rikas ja rohtaed wiinamäe kõrwal,
 Aidad ja tallid on jääb; üks rõõmulik rikkuse wida!
 Kui aga nään mina jäält elu tuba kus põõningult paistes
 Ülewelt katulje alt minu tuakse aken on nähä
 Tuleb ka meele mull aeg, kus on kuukene mitukord leidnud
 Mind õõsi walwamast jäält ning hommiku mitukord päike,
 Kui mulle küllalt ju sai rammu lühiksest terwise unest:
 Oh! siis tühi ja igaw mull kõik nättab kambris ja õues,
 Olewad aijas ja rammusal põllul, mis jääb mäe taga
 Kaugele ulatab, kole on kõik; mis mull puudub on naene.

Mõistlikult pojale nüüd andis wastujeks armulin' ema:
 Enam ei soowi ja poeg küll noorikut kambrisje tuua,
 Et sinu pääwalik töö sulle lahkeks ja jõudsamaks lähäks,
 Kui seda isa sull ning ema soowiwad. Ikka me' sulle
 Annud ju oleme nõuu, sind sundinud kosida neiu.
 Aga ma seda ka tään ja mu süda mull selgeste ütleb:
 Kui pole weel tulnud tund, mis on õige ja juhtunud õige
 Tüdruk ei weel ole silma, küll siis otsti asjata asi,
 Südames ikka on hirm, et sull koguni wõõras ei juhtu.
 Kui ma sull ütlen, mu poeg, juba walitsen'd, arwan ma, oled
 Süda on haawatud sull, ning enam kui enne on õrnem.
 Ütle mull julgeste siis, minul enne mu hing juba ütleb:
 Pageja tüdruk on see, keda walitsen'd omale oled.

Mõnda ta on, kuidas ema ja ütleb, tall poeg wastas ruttu.
 Tema on see! ning kui teda mitte ma noorikuks täna

Koduje kiirest' ei wii, tema lahkeb ehk koguni kaub
 Sõdade mäsus, kus hirm sunnib pagema sinna ja täna.
 Emake, asjata siis kojub minule rikkus ja wara
 Silmade ees; toob asjata tulewik wiljakid aastid,
 Tuba ju, tuttav, ja aed juba meelt wastu koguni on mull;
 Oh! ei ka emakse arm mind ei jõua wiletsat tröösti.
 Sest mina tunnen, et armastus kõik sugu küttes'i lõhub,
 Kui tema oma si kõidab; ja tüdruk ei üksi ka jäta
 Wanemid maha, kui meest tema süda on walitsen'd omaks,
 Mõnda ei noor mees tää emast ei enam waata ka ijas
 Kui tema lahkuwad näeb, keda armastab süda tall ainu.
 Seepärast mind lasje minna, kus õnnetu süda mind ajab!
 Sest minu isa on nüüd tähtsa sõna ju selgeste rääknud,
 Ring tema maja, mu pole ta enam kui tüdrukut wälja
 Saadab ta, keda ma majasje üksinda ihaldan tuua.

Kermeste andis tall häa ning mõistlik emake wastust:
 Otsegu kaljud kaks meest seiswad üks teisele wastu!
 Uhkuses kumbagi teisele järele anda ei taha,
 Kumbagi awada suud, et ta teisele häa sõna ütleks.
 Seepärast ütlen sull poeg, weel lootus mull südames elab,
 Et teda sulle, kui häa ta ja tubli on, ikka ta kihlab,
 Oigu ta waene, kui kangest' ka waest tema sinule keelnud.
 Mõndagi sunnib ta järsk meel ütlesma rutuste wälja,
 Mis ta ei ometi tee; ja ta lubab, mis kord ta on keelnud.
 Hääd sõna tahab ta, ning temal seda on õigus ka tahta;
 Sest tema isa on sull! meie täame ka küll, et ta wiha,
 Kui tema praegu on sõõnud ja äkkise meelega räägib,
 Põlates teise me'e mõttid; ei kunagi kama ei kesta;
 Gueje tahtmisest wiin teda täidab, ja keelab ka kuulmast
 Teise me'e sõnu, ta üksinda siis ennast kuuleb ja tunneb.
 Küll aga õhtu ka tuleb ja wiimate on pikad jutud
 Tema ja sõbrade wahel ka otsani lõbusast' aetud.
 Pehmem on tõeste meel, mina tään, kui on wiin temast lahkun'd,

Ring kui ta tunneb, et liig oli mis teisel' järsku ta ütles.
 Tule, et katsume praegu, mis julgeste tehtud on hääste,
 Süpru ka meil tarwis lääh, kes on weel praegu koos tema
 juures

Istumas; wisfiste saab meid auuwäärt kiriksand aitma.
 Nõnda ta jutustas kermest' ja tõusis ülesse püsti,
 Särale tõmbades poega, kell hää meel oli. Sa läksid
 Mõlemad waguvalt alla ja mõtlesid järgi mis teha.

Polyhymnia.

Maailma-lapsed.

Weel aga istfiwad need kolm koos juttu ajades kambriis,
 Aptecri isand ja kiriksand kahelki pereme' juures;
 Weel ikka seesama jutt oli neil, mis ju neil oli enne,
 Mis nemad põhjani rääkfiwad täieste läbi ja läbi.
 Auuwäärt kiriksand nüüd aga mehise mõttega wastas:
 Wasta ma waielda ei taha teil'. Sest et kõikide kohus,
 Seda ma tään, on ju paremat püüda ja nõnda ka tema
 Kõrgemat, näha on see, püab, kui mitte muud, siis uutgi.
 Ent ärge tahtke, mis liig! sest et säraste püüdmiste kõrwa
 Istutas meil loodus himmu, mis wana on armjaks ka hoida,
 Meil on sest südames rõõm, mis harjuud oleme ammu.
 Tgaüks asi on hää, mis on loomulik ning mis on mõistlik.
 Inime soowib küll palju, ent pistuga saab tema läbi;
 Weike on pääwade hull ja määratud sureja aastad.
 Ei mitte laida ma meest, kes ikka on tegew ja usin,

Maad läbi sõita ja merd julge meelega italgi wäsi
 Kes ei ka tüdine tööst ega kahetse rõõmulist kasu,
 Ring kes ka rohkeste endal' ja omadel warandust kogub,
 Aga ka tema on auus ja ka wagajest pean mina lugu,
 Kes oma isade pärandust tasase sammuga jäädleb,
 Harib ka nõnda ta maad, kuid aeg seda parajast nõuab.
 Ei mitte maa muuda end temal järjest kui aasta on mööda,
 Ega ka puu tõsta, praegu istutud, arusid äkki
 Kõrgesse taewade ülesse, ehitud õidega rohkest'.
 Ei, waid kannatust mees õpp'gu; temal' on tarwis ka puhast,
 Muutmata, rahulist meelt ning kohalist terawat mõistust.
 Weike on seemnede hull, mis ta toitija põllusse usub,
 Weike on loomade arm, mis ta omale kaswat'da oskab,
 Sest et mis tarwidus tahab, ta'l üksinda mõtlemist täidab.
 Snnelik wisfiste see, kellel loodus sõhårdust meelt and!
 Sest tema toidab ju kõik. Dundu õnne ka wäikeje linna
 Kodanik, kes oskab maa tööga kätte tööd jäädida ühte!
 Ei teda see orjus hoia, mis talumeeft kartlikult kõidab,
 Ei teda efsita suurt asja püüdjate mehede mure,
 Kes ikka rikkale järgi ja kõrgesele kõik teha püüdwad,
 Rohkem kui neil jaksab jõud, iseäranis tüdrukud, naised.
 Pojaks tasajal' püüdmisel' ikka te' õnnistust andke
 Ring tema kaasjale, keda ta enesel' parajaks kosib.
 Nõnda ta jutustas. Poeg aga emaga praegu ukseft
 Astusid käes käsi sisse ja läksiwad pereme' juure.
 Tskate, ütles ta, eks tihti arwanud kahelki meie
 Tutustes, millas ükskord saab tulema rõõmulin' aeg meil,
 Kus Härman rõõmustab meid, kui ta walmis on walitsen'd
 mõrjsja.

Mõt'sime seda ja teist; kord ühte ja kord teist neiu
 Soowime temale, siis kui me' westime wanema juttu.
 Nüüd on ju käes se pääw; nüüd noorik ta'l ülewelt antud,
 Ring kaugelt jaadetud siia, ta süda on sidunud ennast.

Eks meie üttenud siis, et ija ta otsima peab ka?
 Eks sina soovinud ennist, et võimjast' ja elawalt jüda
 Hoiaks tall tüdrukü poole? ka see tund näüd on ju tulnud!
 Jah! tema walitsen'd on ning mehise meelega kindel.
 See võdras tüdruk ta on, kes wastu tall tee pääl tuli.
 See anna temale, wõi' muidu lubab ta naisjeta jääda.
 Ning nüüd ütles ka poeg; see anna mull' ija, mu jüda
 Puhstast' ja kindlaste walitsjend on; et ta saab teie tütreks.
 Ent ija jäi ikka wait. Siis ülesse kirjksand sõusis,
 Määkima hakas ja ütles: üks filmapill mittuford määrab,
 Kuidas end meil elu loob, kuidas meil saab käsi ka käima;
 Kui ka me' peame nõuu palju, siiski on meil iga mõtet
 Sünnitan'd üks filma pill, üffi mõistlik täab leida jündsjat.
 Ikka on kardetaw asi, kui mis meil weel, wõib juhtu,
 Arwame seda ja teist, ning segame hakkajat waimu.
 Puhas on Härman, ma tään teda poisiksest põlwest; ei
 püüdnud
 Mitte ta seda ja teist, ega himmustan'd, mis film nägi;
 Mis tema himmustas, see tale kõlbas, ta seda ei jätanud.
 Argust ajage nüüd, ärge pangegi imeks, et järsku
 Mis teie soow'nud, on käes. Mitte nüüd enam soowmine põle
 Nõndagu südames elas ta teil, mis te' kuulete täna.
 Soow'niised soowitud asja ei näita, ent ülewelt anded
 Meil antud jaawad, ja tihti on neil isiaralik kombe.
 Ärge sest tüdrukust wõõriti mõtelge, kes wõinud panna
 Nüüd teie hääl pojäl esite tulkjuma palawast' südant.
 Dnnelik kellele kätt kohe see tüdruk annab, kes armas
 Esite tall oli, kell' kallim-soow'mine südant ei waewa.
 Jah! mina selgeste nään, elukäik nüüd temal on jäätud.
 Sõsine armastus teeb ühte noort meest korraga meheks.
 Kerge ei ole ta meel; mina kardan, kui keelate seda,
 Kautab kurwastus kiireste elust ta kallimad aastad.
 Nüüd ettewaataja aptekri isand ka kõneles seffa,

Kellel ju ammugi keel tahtis ajada lendama sõnu:
 Katsume, kui ikka, seekord keskelta läbi ka käia!
 Anna mull' aega, et artra ma jään, nõnda ütleb ka keiser.
 Minul on häameel armsale naabrile nõutada abi,
 Eneise pisukest meelt ning mõistust hääks tale pruuki;
 Noorujel nõu iseäranis wäga on tarwis ja tulus.
 Lubage wälja ma lähän ja katsun ka tüdrukü läbi,
 Kuulan ka teiste käest järgi, kes täädwad ja tunnewad teda.
 Kergest' ei petta mind saa; ei mull' wõi sõnad sõduda filmi. —

Kermeste kõneles poeg nüüd lendawaid sõnu tall wastu:
 Nõnda te' tehke, mu naaber ja minge, ja kuulake. Aga
 ma soowin,

Et ühes teiega auuwäärt kirjksand seltsis ka lähäb;
 Kaks niisugusjet meest on ju kõlbawad tunnistuj'mehed.
 Oh minu ija, ei see tüdruk asjata joosik ei ole,
 Ega ka mitte, kes maid mööda ulakast' hulgub ja pütab,
 Kawalast' poissti, kes ette ei' waadata oska, ta wõrfu.
 Ei, waid armuta kõik ära rikkuja sõdade kära,
 Kes murrab maailma maha ja mõndagi tugewat hoonet
 Zuba on kiskunud katti, on teda ka ajanud ära.
 Eks ole pagema nüüd häda ajanud suurtfugu mehi?
 Salaja pagewad würstid ja kuningad rikutud riigist.
 Oh! nõnda tema ka on, kui dieke õdede seas,
 Nüüd omalt maalt ära aetud; ta unustas enese häda,
 Weel aitab teisi, on abita teistele abiks ja toeks.
 Laiale häda ja wiletsus laguneb ilmale suurest';
 Eks nüüd õnnetus koguni anna mull' ootmata õnne?
 Ning mina, noorik mu kaenlas, kaasake ustaw ja kallis
 Dundma rõõmu ei pea sõast, kui teile tuli tõi rõõmu?
 Temale nüüd wastas ija ja suud tegi arukas lahti:
 Kudas on päästetud keel sinul poeg, kes ju ammugi kauge
 Seisis sull suikudes juus, ning arwaste liikuda andis!
 Täna ma nägema pean, mis isabel' ähwardab tulla:

Et poja täitmata tahtmisel' nõrk ema järele annab
 Üleliig kergeste, ning et ka igauks naabergi nende
 Poole ka hoiab, et isal ehk pereme'l saaks vastu panna.
 Aga ma mõlemil vastu ei tahagi panna, mis aitaks
 See mulle? Kiuju ja filmawett nään mina tulemas walmis.
 Minge ja kuulake järel' ja Jumala nimel mull' tooge
 Majasje tüttar, kui ei, siis unust' da piigat ta püüdku.
 Nõnda jäi jutt isal otja. Ent poeg röömsa palega hüüdis:
 Edest' enne õhtut ju saab teil' üks armas tütreke toodud,
 Keda üks mees omal soowib, kell' mõislikl' süda on rinnus.
 Snnelikl' siis on ka hää tüdruk, jeda ma julgen ka loota;
 Tah, tema igawest' saab mind tänama, et ma tall' isa
 Ning ema tagasi andnud; te' tahtsite mõistlikka lapsi.
 Aga ma enam ei wiibi, ma hobused panen ju ette
 Praegu ja juhatan sõpru ka armuk'se jälgisid ot'sma,
 Siis jätan mehi ma üksi ja enese tarkuse hooleks,
 Täiest', ma wandega tõutan, et jeda ma teen, mis nemad
 Arwawad hääks ning tüdrukut enne ma'p' nää, kui ta minu.
 Nõnda ta läks siis wälja. Ent weel teised rääkisid läbi
 Targaste mõndagi asja ja pidasid asjale aru.
 Ent Härman asjata aega ei wiitnud ja läks kohe talli,
 Kus wagast tulised täkud tall' seiswad kaerade kallal
 Ning ennast rammusa aasjadelt niidetud heindega täitfid.
 Rutuste pandis ta siis neile läikwad wäljad ka juhu,
 Ühtede hõbetud pannalde läbi ta siis tõmmas rihmad
 Pandis ka weel neile pikad ja laiemad ohjad ta pääle
 Wiis siis hobused õue, kus wirt pois wankre ju oli
 Njanud kuuri alt tiislistä kergeste liikates wälja.
 Tugewast' sidusid siis nemad rengega kolkude külge
 Kergeste kargaja loomade rutuste rõhkujat rammu.
 Nüüd Härman plaksutas piitsja ja wanker ka wärawast wuras.
 Aga kui nüüd sõbrad ruumika wankresse said maha istun'd,
 Weeres ka wirgaste wanker ja tagasi tee kadus kermest',

Kadus ju linnasje müür, ning kadusid walged ka tornid
 Mii sõitis Härman edasi tuttawat teed kätte püüdes,
 Ruttu, ei wiibinud mitte ja mäest üles sõit läks ja alla.
 Aga kui nüüd tema külak'se torni ju selgeste silmas,
 Ning kui ka rohtaeast piiratud majad ei kaugel ep' olnud,
 Oli tall' nõu siin seisat' da, hobused pidades kinni.
 Kõrgele warjawa lõhmuste okste all, mis juba ammu
 Sadašid aastaid jääl kohal oliwad ajanud juuri,
 Oli üks juur ning lai halja rohuga kaetud muru
 Just küla ees, talupoegil' ja linnale luusmiise paigaks.
 Ohk'selt kaewatud jääl oli puie all karastaw late,
 Astud ja astmetest alla, siis leiad ja kivistä penka,
 Olewad halliku ümber, mis järgeste elujalt woolab,
 Puhas, tall' kiwised rakked, et wõid wett waewata wõtta.
 Siin mõttes Härman pidada hobused warjude wilul
 Natuke kinni. Ta nõnda kui arwatud tegi ja ütles:
 Minge te' siin sõbrad maha ja kõndige kuulama täies,
 Kas on ka tüttarlaps tubli ja kõlbab mull' kosida kaasaks;
 Selgest' ma küll jeda tään, ega uut te' mull' rääkida ei wõi;
 Oleks see üksi mu hool, mina ruttaksin külasje kermest',
 Lühik'se sõnaga annaks mull' armuke endale otjust.
 Küll teda märkate neidude hulgast te' kergeste leida;
 Ükski wist küll pole neist tema sarnane kasunud kaunis.
 Märgiks ma nimetan teil' tema puhtad ja wiisakad riided:
 Punane rätik kattab kõrgele rinda tall' nägusast' jäetud,
 Sirge ja sileda kalewišt kampsoni hõlmade kessel
 Tüdruk on kirjut ja loogelist kaaltagust wiisakast' woltind
 Särگیга, walge ja puhtaga, kaunike ilusaks ehteks;
 Ümarik' pää nagu muna ja lahke ja röömus ta palge
 Hõbedast' pulkade ümber on punutud ilusad patfid
 Kenaste kampsoni all katab keha tall' siinine kõrtšik
 Pahlkuini; kõndides, kerge ja kermede jalgade kattedeks.
 Weel aga teil' ütlen ühte ja paludes kinnitan kindlast',

Tüdrukul ärge te' rääkige, kust tema wõiks aru saada,
 Küstige teisi ja kuulake, mis nemad arwawad temast,
 Kui juba kuulnud on küll, et ka waigist' da isat ja emat,
 Tagasi siis tulge siia mu juure, et peame aru.
 Sest nõnda mõtles mu meel, kui sõitsime teed mööda siia.
 Nõnda ta rääkis. Ent külasse sammusid sõbrad, kus aijad
 Kiuined ja hooned ju rändaja rahwa hulk täitis ja kaarik
 Kaariku kõrwas ju maantee lageda laiuse kattis.
 Mürasid härgu ja hobusid sõõtsid ja harisid mehed,
 Naised ja tüdrukud laot' sid murule laiale pesu,
 Weikeste jõekeste wees lapsed ladistes suplesid soojas.
 Wankrede, rahwa ja lojuste salgadest tungides läbi
 Waatasid saadetud kaks salakuulajad siia ja sinna,
 Et kas ehk kufagilt filmada tähentud tüdruku kaju;
 Aga ei neist ükski nii nägus polnud, kui juhatud neitsit.
 Paksemaks läks rahwa hulk. Sääal kargasid wankrede wahel
 Ahwardes teine teist taplesjad mehed, ja kisasid seffa
 Naesed. Ent kermest' üks wanake hall pää lähemal rutas,
 Tuli ju waatama tüli ja wait jäi warmalte käre,
 Kui tema neid keelis rahu ja ahwardas kindlaste isa.
 Kas meid, hüüdis ta, siis mitte õnnetus weel pole teinud
 Mii palju taltjaks, et oskame teine teist jalli ja leppi
 Siis üksteisega, kui juhtub kufagil pahandus tõusma?
 Riialas õnnetu on! et kas teid häda ükskord ei õppe
 Müüd enam kui muidu tüli ja riidlemist wennaga jätta?
 Soowige üksteisel mõderal maal ruumi, ja jagage omast
 Heldeste teisel', et wõiksite armu ja halastust leida.
 Nõnda ta maanitses mees, kõik wagusi jäiwad ja rahul'
 Lepitud rändajad jäädsiwad wankrid ja lojutsid walmis.
 Kui müüd kirikjand meest nõnda mõistlikult kõnel'wad kuulis
 Mõistis ka wõõraste kohtume' rahulist meelt ja ta tarkust,
 Astus ta kermeste juure ja kõneles targaste nõnda:
 Tsa, eks tõsi! kui õnn häid päiwi on rahwale annud

Maa oma wiljaga toiduseks laiale ennaft ka katnud,
 Kuudes ja aastades meil andid uueste weel ikka pakub,
 Tõigi siis kõik asi on korral ja kõigil on tarkust,
 Ning ühes tubli ja halw elab nõnda kui põleski wahet;
 Sest mis tehakse lääb tajast' korda, kui eila ja enne.
 Aga kui õnnetus arutab harjunud elu ja wiisid,
 Mikub sull hooned ja tallab sull' aeast ja põludelt wilja.
 Kohutab minema warjawaist majadest mehed ja naesed,
 Kohutab hädajel öödel ja pääwadel hirmujad effi:
 Oh! siis tarka ja mõistliku meest tahab arwaste leida,
 Siis enam asjata kiiduwäärt kõnet ta rahwal' ei räägi.
 Üttelge isa, te' olete wiisiste kohtumees nendel
 Pagejail meestel, et ruttuste riiakad tegite rahu?
 Jah minu meelest te' olete nagu üks muistene wanem,
 Kes enne laandest ja kõrbedest pagejaid rahwaid on juhtind.
 Praegu ma mõtlen, et Mooses wõi Zoosua kuleks mu kõnet.
 Tõijse näuga ütles tall' kohtumees mõistlikult wastu:
 Tõeste nüüdsete aegade jarnalist wähe on leida.
 Kõigis neis aegis, mis inime ilmas on näinud ja olnud,
 Sest kes eila ja täna on neil päiwil elanud ära,
 On juba aastasid elanud: nii palju müüd uudist juhtub;
 Mõtlen ma nattu ke tagasi, siis arwan, et juba pea
 Mind teinud wanadus halliks, ent rammu on weel ikka tugew
 Küll meie tohime astuda julgeste wanade kõrwa,
 Kellele tõijel tunnil end ilmutas põlewas põõjas
 Jehowa Tõisand, ka meil on ta näidan' d end tules ja pilwes.
 Kui müüd kirikjand weel tahtis temaga rääkida rõhkem,
 Hinnustes kuulda mis mehel' ja rahwale sündinud oleks,
 Sõfistas rutu ta jelttimees salaja taja ta kõrwa:
 Ajage mehega juttu ja küsige tüdrukust jutus,
 Seni ma käin pisut ümber ja otsin, ehk saan teda leida
 Kui olen leidnud ma siis tulen tagasi. Kirikjand wasta
 Mikutas pead ja aedades, küünedes kuulaja otsis.

K l i o.

Meg.

Kui nüüd kirjand wõdralta wanemalt lähemalt küsiks, Mis oli kannatand kogudus, mis teda kodumaalt ajand? Bastas tall mees: Ei tõeste pijuke meil pole häda, Soonud me' oleme kõik, mis mõrudat aastad on annud, Hirmsam, et meil jai täieste teatud ilusam lootus, Sest, kes jalgada wõib, et süda tall soojemaks juttis, Beri tall rõõmuga kiiremalt tujukama kihutas rinnus, Kui oli priiuse pääw ikka kannimalt hakanud koitma, Kui oli inimes' digustest kuulda, mis kõikide omad, Priiuse päästija hääl, ja et üks pole enam, kui teine! Sgaüks siis lootis enesel elada; kattenud näitis Dlewad side, mis maid oli tänini paljugi kõitnud, Mis oli laiskus pununud küttekaks kõigil ja ihnus. Eks kõik rahwad neil häda päiwil ei waadanud ühes Maailma päälinna poole, mis ammugi see juba olnud, Nüüd aga suurt nime enam kui iialgi wäärt oli kanda? Eks olnud mehebe nimes, kes esite sõnnume kõiwad, Arwatud nimebe hulka, mis inime auusamaks hüüab? Eks kõigil rahwal' julgus ja hing ja ka kõne ei kojund? Meid tegi, naabrisid, esite elawaks priiuse sõnum. Peagi ju nüüd hakas sõda ja hulgani Prantsuse mehed Nutasid tulema, ent nemad sõprust näitsiwad toowad. Ning nemad kõiwad ka, waim neil kõikidel priiusest põles. Lubasid kõigile oma ja walitsust rahwale anda, Rõõmuga see täitis wanadel südant ja rõõmuga noordel, Tõsteti jalga ja hõijati lustiga lippude ümber. Nõnda nad südamed wõtsiwad, kawalad Prantsuse mehed,

Wangi, tulise waimu ja meelega esite meestel, Pärast ka wijsaka wiisi ja maheda sõnaga naestel. Kerge isegi meil näitis sõtkuja sõdade raskus; Sest et lootus ju uut meile tõutas elule tuua. Eks ole see aeg kallis, kui armsa pruudiga peigmees Dotab tulewad pääwa, mis süda ju igatsen'd ammu! Kallim aeg oli siiski, kui see mis on kõikidest kõrgem, Mis wõib inime arwata, meil näitis olewad saada. Keel oli kõikidel lahti ja hall pea jutustas selfis Mehe ja poisiga sellest, mis kõikidel südamed täitis. Ent taewas pilwistas pea. Et walitsust omale saada Niidles üks sant sugu teisega, liig nõder hääd asja luua. Tapsiwad armuta üksteist, hakasid rõhkuma uusi Naabrid ja wendi, ja saatsiwad sõtta riisujaid salku. Meil nemad prassisid, ülemad esite riisusid suurelt. Alamad järele prassisid, riisusid wäiksel ja wõtsid. Üks mure neil nähti kõigil, et ei jääks midagi järgi. Liig suur oli ju häda ja pääwati kurjus neil kaswis; Keegi ei karjumist kuulnud, nad keelmata tegid mis tahtsid. Kurbdus ja wiha ka tajasjes südames nüüd hakas tõusma; Sgaüks üksinda mõtles, et teutust tasuda kätte, Ruhelda neid, kes kaskorda petsiwad kallimat lootust. Alkitselt õnn hakas meile ka tapluses heledast paistma, Prantsus põgenes rutuste lippades tagasi kodu. Oh, alles siis meie tundsimine sõdade suuremat hirmu! Sest küll wõitja on lahke ja hea, ehk olewad näitab, Hoiab ka wõidetud meest, kui oleks ta juba ta oma, Niikaua kui tema saab temast kasu, ta warandust pruugib. Aga ei pageja säadust ei tunne; ta surma eest jookseb, Kellegist tema ei hooli ja rikub mis juhtub tall ette, Siis tema meel on ka segane. Südamest tõledam kurjus Kihijeb keelmata wälja ja kustutab hoolmata wiha. Midagi püha tall pole ta rõõwib. Ja põlastaw himmu

Wägise teutab nõtra ja häbist ta enam ei hooli.
Surm on tall filmade ees, sest püüab ta wiimastid tunda
Glada himmule, rõõm on tall werest ja rõõm on tall hädaft.

Südamed täis läksid nüüd meie meestel ja tuline wiha,
Kihutas rõõmlitel' tajuma kätte ja hoidma, mis jäänud.
Kõik nüüd mõtšiwad wemlad, sest jooksjate rutt andis julgust,
Kahwatand nägu ja filmade argdus tegi ka südant.
Kaugele kõlades kirikukell kutsus taplema mehi,
Kartus tulewast hädaft ei jõudnud kustut' da wiha.
Kiireste muudeti tapmise riistadeks põllutöö riistad,
Wikat ja hark, need tilkusid peagi waenlase werest.
Armuta waenlane langes, ei halastust ksjagilt leitud,
Tgal pool hullustas wiha ja tappis muidu arg nõtrus.
Oh! et ma iialgi inimest effiwad nõnda ei näeks
Teist korda! Loom, ehk küll mõistmata, wihas on tõeste

Argu ta priinest rääk'gu, kui mõiks tema enese üle
Walitjust pidada! Päästetud näitab kui keeldust ei ole
Kurjus ju kõik, mis senini jäämus peletas nurka.
Walitse esite ennast ja siis on jull tõsine priius.

Auwwäärt mees! ütles kirikjand tõsise näuga wastu,
Kui teie inimest arwate liig sandiks, seepärast laita
Teid ma ei wõi, eks paha nad teil' ole teinuwad palju!
Ent, kui te' waatade tagasi kurbade pääwade pääle,
Sfigi siis te' et jalga, et hääd teie palju ka näinud,
Mõndagi tublit, mis muidu on südames jalaja warjul,
Seni kui äritab häda ja inimest õnnetus ajab,
Teisele oleme inglisk ja armjaks aitajaks hädas.

Maerates wastas tall auwwäärt wanamees omalt poolt jälle:
Tark on see jutt ja tuletab meele mull, nõndagu meele
Tuletab naaber sõbral', kes kurb on, et põlend ta maja,
Et tema hõbe ja kuld on tuhasse fulanud leida.
Wähä küll weel teda on, ent siis ka see vähä on kallis;

Dtsida mees teda püüab, ja rõõm on tall, kui ta on leidnud.
Nõnda ka minul on rõõm kui ma hääd, mis on libedal ajal
Sündinud, tuletan meele, kui jeda ka palju ei ole.
Sah! ei ma salgada taha ma wihasid leppiwad nägin,
Kodumaad waenlastest päästes ma nägin ka mittu kord sõpru,
Nägin, et wanemad hirmust ei hoolinud, hoieldes lapsi,
Nägin, et poisike hädas sai meheks, ma nägin, et nooreks
Muutis end hall pea jälle, et laps sai nooreme'e aru,
Sah! isi nõdergi sugu, mis naestele antakse nimeks,
Waper ja tugew ta oli ja mehine hirmuta meeles.
Kas! mina kõikidest weel teile kiidan üht tugewat tegu,
Mis tegi südamlit tüdruk, üks tõeste auwwäärt neiu.
Üksinda jäi tema talusse tagasi plikade seltsi,
Sest mehed oliwad kõik läinud sõdima waenlaste wastu.
Korraga juhtus üks salk sinna Prantsuse joosikuid koku,
Riijudes koha nad plikade kambriše tahtšiwad minna.
Siis nemad sedamaid filmasid sirge ja nägusa neiu
Plikade juures, neid wiimseid lasteks ja arwata mõisid.
Põlastaw neil' tõusis himmu ja hoolmata tormasid nemad
Surmani ehmatan'd jalga ja kolkunud tüdruku pääle.
Ent tema tõmmas, kui wälk ühe mõetjuka wõõlt tupest
mõega,

Õi teda tugewa hoobiga siplena weresse maha.
Mehisel kombel ta nüüd plikad päästis ja weel andis maitsta
Neljale tugewat mõõka, et jurmast nad hirmuga jookšid.
Wärawa pandis ta luffu, oodates julgeste abi.

Kui nüüd kirikjand wapra tüdruku kiitust sai kuulnud
Tõusis tall sedamaid lootus, sõbrale, südames üles,
Tuba ta küsida tahtis, et kuhu see neiu on saanud?
Kas ta ka õnnetu rahwaga isamaalt põgeneb ühes?

Sääl aga tuli ju kiireste sammudes aptekri isand,
Puutus seltsime' külge ja fosistas salaja kõwa:
Dlen ma ometi tüdrukut sadadest oskanud leida

Nõndagu juhatud sai! et tulge ja waadake ise
 Tulgu ka kohtumees ühes, et enam me' saakime kuulda.
 Ümber nad pöörivad end, ent kohtumeeft kutsufid ära
 Rahwas, kes rutuste nõuu temalt küsima tulid ta juure.
 Aptekri ifanda järele sedamaid kirikfand kõndis
 Kus oli ajas üks mull, jääb kawalast' ifand tall' näitis.
 Ennää, ütles ta, tüdruk! ta tite on mähtmesse pannud
 Selgeste tunnen ma poomwilla riiet ja padjade pööri
 Sinist, mis Härman on weikefes pakifses temale wiinud.
 Nuttu ta tõest' ja hästi on anded pruukinud ära.
 See on üks tunnistaw märk ja ka kõil muud lähäwad kokku;
 Punane rätt katab kõrgeda rinda tall' nägufast' jäätud
 Sirge ja fileda kalewist kampjoni hõlmade keskil;
 Tüdruk on kirjut ja loogelist kaaltagust wiisakast' woltind
 Särögiga, walge ja puhtaga kaunifsel ilufaks ehteks;
 Ümaril pää nagu muna ja lahke ja rõõmus ta palge,
 Hõbedast pulkade ümber on pununud ilufad patfid
 Kauniste kampjoni all katab keha tall' sinine kõrtifil
 Pahkluiini; kõndides kerge ja kermede jalgade kattedeks.
 Wisifiste tema ta on. Et tulge ja lähäme kuulma,
 Kas ta on hää ja ka tubli, kas tüdruk on tegew ka majas.

Istujat terawast' filmades pajatas kirikfand wastu:
 Et tema poisil on armas, ei sugugi see pole ime;
 Mehegi harjunud film temast kergeste wiga ei leia.
 Ennelik kellele kaju ja ka kaju on parajaks loodud!
 Mati need teda kiitwad, ei wõõras ta kufagil pole.
 Igaüks lähäb ta juure ja igaüks wiibiks ta seltsis,
 Kui weel lahkus ja kaunidus olekut ehtiwad armfaks.
 Wisifist' ma kinnitan teil', on noormees tüdruku leidnud,
 Kes temal' kallimaks wõib elu tulewaid päiwi küll teha,
 Truiste armastus' jõuuga aidata tulewis aegis.
 Sest kus keha on terve ja waim ja ka süda on puhtad
 Sääb lubab pitk iga tugewa noorufe järele tulla.

Aptekri ifand ka targaste omalt poolt kõneles wastu:
 Petis on film! Ega wõi mis ta nääb fina alati usku;
 Nähtud on tihti, et õigeste õpetab wanade tarkus:
 Ennegu tutwaga külmitu soola ja weel pole jõunud
 Enne ja usku ei wõi teda; aeg üksi awaldab selgest',
 Misuke mees tema on ja mis jull tema sõprufest loota.
 Kuulame pijut ja ajame mõistliku meestega juttu,
 Kellele tutaw on tüdruk, et kuuleks, mis rahwas t'ast räägib.

Minagi ei ette waatamist wõi laita, kirikfand kostis;
 Dmale meie ei kofi, ja teisele otfi on raske!
 Tagast pöörsid nad uueste auuwäärt kohtume' wastu,
 Kes jäält teed mööda asju ajades tulema juhtus.
 Targaste sedamaid temaga kirikfand küsides rääkis:
 Jsa! me' nägime istuwad tüdruku ligidal aijas
 Dunapuu all ning lastele hilpusid nõõlumad walmis
 Kulunud poomwilla riidest, mis temale keegi wist kinkin'd.
 Meil näitis see kaunis neiu ja arwata tublide jekka.
 Ütelge, mis teie täate, jefst paha me' temal' ei soowi.

Kui nüüd kohtumees aida wiib'mata waatama astus,
 Ütles ta: jeda te' tunnete juba, jefst mis ma teil rääksin
 Kiiduwäärt teust, mis wahwa waimuga tüdruk on teinud,
 Kui tema mõõka wõttis ja ennast ja omaksid hoidis —
 See'p see oli! te' waadata wõite tall' rammu on antud,
 Tubli on tüdruk ja hää; tema tallitas elatand onut,
 Kuni ta suri, kui kurbdus tegi ta elule otfa
 Linnakse häda ja enese waefust ja wiltsufst tundes.
 Tawase meelega kandis ta walufat jüdame kurbdust.
 Mis tegi peigmehe surm, keda rändama kaugele ajas
 Noorufe tuline meel ning priiufe tuline mõte,
 Pariifi linna, kus peagi hirmufst otfa ta leidis;
 Sest nagu kodus ka jääb tema laitis, mis õigus ei olnud.
 Nõnda see kohtumees jutustas. Tänaades lahkusid sõbrad
 Demast ja kirikfand walitjes kufruusta peningi kulda

(Hõbeda oli ta haleda meelega enne ju jagand
Armetu rahwale, keda ta tee pääl minewad nägi,
Andis ta kohtume' kätte ja ütles siis: Jagage pistu
Waestele wälja ja Jumala õnnistus olgu tall jätkuks!
Mees aga koguni wõtta ei tahtnud ja ütles: Me' päästnud
Oleme mõnegi rubla ja mõnegi riide ja asja,
Tagasi, loodan ma, jõuame ennegu kõik saab otja.

Kirikfand wastas ja pigistas peusje temale raha:
Müüd ärgu laisk olgu jagamas keegi ja ärgu ka keegi
Põlgagu ära, mis haledast meelet tall antakse abiks!
Ei tea keegi, kui kaua tall on, mis nimetab omaks,
Keegi kui kaua ta wõeral maal peab hulluma ümber
Põldudest ilma ja maadest, mis teda on tänini toitnud.

Kahju küll! arutas edasi lahmas aptekri isand,
Oleks null praegu farmannis raha ma annaksin teile
Ära ta kõi; sest mitmelgi oleks ta hädaste tarwis,
Audeta teid mina siiski ei laje, et tahtmist te' näate
Kui ma ka praegu nii palju häd ei wõi teha, kui tahaks.
Nõnda ta rääkis ja wenitas nägusa nahasta koti
Karmannist wälja, kus tubakat hoieti piibule waraks,
Õmbas ta lahti ja jagas ja külame'ed täitfiwad piipu.
And on küll piijuke lijas ta juure. Ent kohtumes wastas:
Teekäijal on hää tubakas alati armas ja magus.
Tubakat kiitis weel mõne sõnaga aptekri isand.

Ent juba kirikfand minekut tegi, nad lahkusid wõdraist.
Tõttame! maanitses mõistlik mees, meid ootab ju noormees
Rahuta, et tema wiib'mata rõõmulist sõnumet kuulaks.
Edasi rutasid nemad ja tulid ja leidfiwad noortmeest
Pärna all rahuta seiswad. Hobused tampisid murul
Ohjeft neid tema hoidis ja seisis sügawas mõttes,
Waatis jalgela maha, ei märganud ennemalt sõpru,
Kuni nad tülles hõigasid teda ja andfiwad märku.
Kaugelt ju alustas rutuga aptekri omanik juttu:

Aga nad ligemal astusid, kirikfand kærjitud hoidis
Räesta tagasi siis ja ka wõttis sõbralta sõna:
Õnnelik pois! küll hästi on film sinul seekord ja jüda
Walitjen'd! õitsegu õnn sinul ning ka su nooruse naesjel!
Tõest ta kõlab full küll. Et tule ja tõttame minna,
Kääname sõiduriist ümber ja sõidame külasse kosja,
Et sina pea juba rõõmuga wõid kodu noorikut wiia.

Noormees seisatas paigal ei rõõmustand sugugi kuuldes
Magusaid sõnu, mis lahkeste jutustas kirikfand tülles,
Ohtas raskest' ja ütles: küll ruttu me' tulime sõites
Ehk meie häbiga tafaste pöörame jälle ka kodu,
Dobates siin mulle tõusis südames segaja mure,
Kahlane meel ja ka kõi, mis armastus iganes kardab.
Usute siis teie tõest', et tüdruk ka meiega tulla
Tahab, et oleme rikkad ja tema on kohata waene?
Waejus teeb ju ka uhkeks, kui ise full pole t'ast jüüdi.
Tubli ju nähakse olema küll see tüdruk ja tegew,
Seepärast hästi ta käsi ka saab ifka käima. Kas teie
Usut', et tüdruku ilu ja kiiduwäärt wiis weel mitte
Tulsuma pann'd pole rutemalt wiisaka nooreme'e südant?
Ehk on ka armastus temagi südant ju sidunud wangi!
Piig ruttu ära me' tõttame; häbiga ehk me' ka jälle
Koduje tagasi nihkume. Mina küll koguni kardan,
Et mõni õnnelik südant on omal ju saanud, ja kihlad
On juba teisega joodud ja truuft ta teisele luban'd.
Häbi siis minuga tuleb, kui asjata käisime kosjas!

Trööstida tahtes ju kirikfand suud tegi nneste lahti;
Aga ta juttukas seltsimees seekord oli t'ast karmem:
Wanaste küll meil seesugust põleksgi tarwis oln'd karta,
Siis kui kõi asjad mõistlikult nõnda kui kohus said aetud,
Olid ju wanemad pojale pruundikke walitsend wälja,
Kusjufid külasse siis omal' ustawa sõbra ja teda
Saatsid nad soowitud tüdruku isa ja emale wõdrais

Pühapääw see, kui kiriku teenistus oli ju mööda
 Maabrile peremeest vaatama läks, ning magusat juttu
 Aeti esite mõnestgi asjast ja wiimati pööris
 Kosija targaste kõnet ja nimetas pereme' tüttart
 Riites, ja kiitis ka maja ja rahwast kust saadetud tema.
 Peagi mõistlik mõistis ja arukas kosija märkas
 Peagi pereme' mõtet ja wõis nüüd rääkida rohkem.
 Kui wastu wiina ei wõetad, ei olnud ka suurt seftgi wiga.
 Aga kui asi läks korda, siis kosija auustatud ifka
 Oli ka wõdraste seas, nii tihti kui joodud neil olid;
 Nii kaua kui nemad elasid, pidas ka noor paar meeles
 Dsawat kätt, kes esite sõlminud jäädawat sidet.
 Nüüd aga isade wiis, nagu paljugi muud, on ju wanaks
 Väinud ja peetakse halwaks ja iga üks nüüd kosib ise.
 Igauks siis wõtku ise, kui wiinad tall' antakse kätte
 Tagasi, wastu ja kandku ka ise ta kõik oma häbi!

Dlgu mis on, nõnda noormees wastas; ta polnudki sõnu
 Tähele pannud ja mõtetes nõuu oli pidanud walmis.
 Ise ma lähän ja ise ma tahan ka kuulda, mis tüdruk
 Minule ütleb, seft teda ma usaldan tõeste palju,
 Nõndagu enne mind keegi on tüdrukul' usaldust annud.
 Mõistlik see on ja ka hää, mis iganes tema ka ütleb.
 Kui peaks olema wiimane lord, et ma saan teda näha,
 Siiski ma weel ükskord tahan näha ta palet ja filma.
 Weel näha ükskord kaju, kes südames ifka mull seisab,
 Silmada sedagi suud, kust „jah“ mulle igawest õnne
 Kinkida wõib ja ka „ei“ rikub elusta koguni rõõmu.
 Üksinda mind jätke nüüd, ning oodake. Tagasi minge
 Roduje rääkima isa ja emale, kuulgu ka nemad
 Ekfinud poeg pole neil, ning kallis on kuulatud tüdruk.
 Üksinda mind jätke nüüd, küll ma lähemat teed tulen kodu
 Ringustest üle ja pirni puust mööda ja wiinamääst alla.
 Oh et ma teda, kes südamel kallis, ka rõõmuga ruttu

Roduje tooksin! ehk ainult ma kurblikult tagasi hulgun
 Salgteed mööda, ei iialgi rõõmus ma siis sinna astu.

Nõnda ta rääkis ja siis andis kiriku härrale ohjad,
 Mõistlikult see wõttis neid ja oskas ka kärsituid loomi
 Waigist' da hästi ja sõitis nendega kenaste kodu.

Aga ja seisatad weel ette waataja naaber ja ütled:
 Rõõmuga teil' sõber usaldan hinge ja waimu ja südant;
 Ihu ja kondid küll wist aga hoolega hoietud pole,
 Kui püüab waimulik mees kätte kiskuda ilmliku ohje.
 Aga ja mõistlik kiriksand naerat' sid wastu ja rääksid,
 Istuge sisse ja julgeste ihu ja hinge mu kätte
 Üstuge, annugi see käsi harjunud ohje on hoidma,
 Seletab õpinud film ka, kus tarwis on osawalt pöördä;
 Strafsburgi linnas ma rakkentud hobusid ajasin tihti,
 Kui noorel paronil olin ma juhtijaks reisimas ligi;
 Igapääw warjawast wärawast weeres m'ust juhatud wanter
 Wurinal wälja ja kaugele wainu ja metsade ligi,
 Rahwa jalkadest läbi, kes jalut'des lõpetab pääwa.

Nüüd pijut julgustud wankrise seepääle ronis ka naaber,
 Istus, kui keegi kes ootab mill hüpates peab eunnast päästma;
 Roduje tallisse ihaldes jooksiwad rutuste täkud.
 Tolm nagu pilw tõusis kärmele lõhkuja labjadelt üles.
 Noormees weel kaua seisus ja film nägi tuiskawat tolmu,
 Lahkuwad weel nägi teda ja weel seisus mõtteta ifka.

Grato.

Doora.

Dtsjegu rändaja mees näab päifest minewad Looja
 Siis filmab selgeste weel kord kiireste kadujat walgust,
 Pimedast metsast ja kaljust tall nüüd paistab hülga kaju
 Silma ja kuhu ta iganes waatab, jäält tema wastu
 Sätendab, lõttades ette, ja särajas joonedes kiigub:
 Nõnda ka Härmani filmades tüdruk pilt, kena kõikus,
 Dtsjegu oleks ta jalg teed põllule wiljasse läinud.
 Ilmsti mõttele unest ta nüüd järsku ülesse ärkas,
 Imestest külasse waatis ja imestest waatis ta jälle;
 Jälle ta jää nägi tüdrukü sirget ja saledat kaju.
 Kindlaste filmas ta teda, jah see tema ise ju oli,
 Mitte üks pilt. Ühte pangi ta kumbagi käega kandis
 Kaewule karmeste kõndis. Tall Härman läks röömsaste
 wastu.

Julgus ja rööm tõusis südames tall ja ta lahkest rääkis:
 Jälle ma sind tubli tüdruk ju leian, et aitamasa agar,
 Hädasel kosutust wiies ja kinnitust sina ei tüdi?
 Ütle mull' mispärast üffi ja hallikalt wett tahad tuua
 Raugelt, ja ometi kõik muud wett, mis on külas ei põlga?
 Tõsi on küll, terve wesi on hallikal, kaunis ta magu.
 Haigele wist sina wiid, keda armsaste aitasid enne?
 Lahkest wõttis ka hää tüdruk Härmani tewise wastu,
 Ütles: Ennäe, eks tajutud ole mu waew, mis ma tunnen
 Wett tuues siit, sest ma hääd meest leian, kes meil palju
 annud,
 Andjat näha on rööm weel enam, kui annetest ongi.
 Tulge ja waadake ise, kell abi on ann'd teie heldus,

Kõik keda kosutan'd olete, teil' andwad rohkest tannu.
 Et aga kuulete kohe, mispärast ma kõndisin seie
 Wett wõtma siit, kus hallikas alati puhas ja wärske,
 Kõnele siis: Ettewaatmata rahwas on seganud ära
 Külas kõik wee, kohe hooste ja härgega ajades siise
 Wette, kust küla on harjunud tänini wett omal' tooma.
 Nõnda ka peskes ja puhast'des on nemad sopasjeks teinud
 Külas kõik toobred ja künad ja solkinud kõik ära kaewud;
 Sgaüks hoolt püüab üffinda oma eest kanda ja ruttu
 Muretseb enesel', mis temal tarwis ja teistest ei hooli.

Tutustes oliwad kiwista astmeid nad astunud alla,
 Ist'siwad mõlemad siis maha hallika rakkede pääle.
 Nüüd tüdruk kummardab alla, et wett wõtta wälja ja
 Härman
 Hakas ka siis pangi saingasta kiuni ja kummardas ühes:
 Enefe pilti nad nägiwad paistawad hallika põhjust
 Siniises taewas, naerat'des teret'sid teine teist peeglis.

Anna mull' juua, tall nüüd ütles röömsaste noormees jälle;
 Pangi ta temale andis ja siis nemad mõlemad ist'sid
 Sõbruses riistade naal, aga sõbraga kõneles tüdruk:
 Ütle kust siia ja said? kus hobused on ja kus wanter?
 Raugel jäält kohalt ära, kus esite sind mina nägin?

Mõtetes seisatas Härman ja rahuga siis tema waatis
 Lahkest tüdrukü pasesse, waatis ka lahkest' ta silma,
 Rahul ja röömus ta oli. Ent wõimatu oleks tall olnud,
 Armastust nimet'da nüüd; ei armastust filmast tall paistnud,
 Waid aga terane mõistus, mis mõistlikult kõnelda käskis.
 Ruttu ta arwates siis jälle tüdrukul' targaste kostis:
 Dota ma seletan laps, ning korutan kõik mis ja küsid.
 Soo pärast olen ma siin! mis sest asjast enam ma salgan!
 Snnelik on minu elu, mu isa ja emake armus,
 Maja ja warandust neil aitan hoida ja tallitan hooltsast,
 Sest mina poeg olen ainus ja töö ja ka tallitus juured.

Põllutööd toimetan mina ja isa on peremees majas;
 Emake raawitseb, hoolitseb usinast jeeftpidi asju.
 Tunda sa oled ju wisiste saanud, et tihti on pere
 Hooletu, tihti ka ustaw ei ole ja perenaist waewab,
 Bahetus peab tihti sünd'ma, ta pahemat saab paha vastu.
 Ammugi emake igatses tüdrukut majasje jaada,
 Kes wara kadunud tütrek'se asemel temale oleks,
 Kell' mitte käsi ei üksi, kell' süda ka abiks tall oleks.
 Kui mina sünd täna nägin, su ojawust tundsin ja wirtust,
 Nägin su käewarde jõudu ja liikmete tugewat rammu,
 Kuulsin su sõnu, mis targaste rääk'sid, ma märgasin kohe,
 Tõtasin kodu ja kiitsin sünd'jal' ja emal' ja sõprel'
 Nõnda kui teeninud olid. Sa nüüd sulle ütlemä tulid,
 Mis meie soowime kõik. Anna andeks, et kogeldes räägin.

Urge te' kartke, tall neiuke wastas, ka rohkegi rääki,
 Kurbdust te' mulle ei tee, waid tänuga kõik mina kuulen.
 Ütelge selgeste wälja, ei kohku ma sugugi sellest:
 Teenijaks tahate palgata mind, oma isal' ja emal',
 Tallitust tegema majas, mis teil hästi hoietud korral;
 Minus te' arwate nüüd tublit tüdrukut omale leida,
 Kes oskab tööd ja on tasane, wiijakas kombes ja meeles.
 Küsite lühidelt teie, ma lühidelt kostan ka kohe.
 Jah, mina teiega tulen ja lähän, kus elu mind jaadab.
 Suba ma tegin, mis kohus ja juhat'sin nurganaist jälle
 Omapste juure ja rööm naise päästmisest neil oli kõigil;
 Suba on enamist' kõik nemad koos, küll ka koguwad teised.
 Wisiste arwawad kõik, et nad peagi koduje jälle
 Tagasi saawad, sest nõnda ju pageja alati loodab.
 Mind nii kergeste küll mitte wõdi petta asjata lootus,
 Kurwad on pääwad ja tõutawad weel tuua kurwemaid päini:
 Lahti on liimist maailm, kes wõib küll jäädida kokku
 Uueste teda, kui häda, mis weel meid hirmut'des ootab!
 Kui mull on wõimalik auuwäärt pereme'e majas end toita

Deenides auuwäärt emandat, siis hää meelega teenin;
 Kergeste rändajal tüdrukul käib kannul teotaw laimudus.
 Jah, mina tulen nii pea kui ma sõprele pangid
 Olen ju tagasi wiinud ja nende käest õnnistust saanud.
 Tulge! et näete neid ja ka wõtate mind nendelt wastu.

Röömjaste kuulatas noormees tüdruku lubajid sõnu,
 Rahtlane oli ta weel, kas ta nüüd pidi tõtt talle rääk'ma.
 Parem tall weel näitis siiski, et nõnda ta'd mõtlema jätta,
 Kodu ta'd wiia ja siis tema armastust kosida omal.
 Oh kahju! kullasta sõrmust ta tüdrukul sõrmes ka nägi,
 Kõnelda laskis ta seepärast teda ja kuulatas sõnu.
 Tagasi pöörame nüüd, tüdruk pajatas jälle! sest tüdruk
 Laita ju alati saab, kui ta hallikal liig kaua wiibib;
 Tutt siiski armas on ajada, wett toomas seisat'des kaewul.
 Nõnda nad siis tõusid üles ja waatafid, weel ükskord kaewu
 Smeest'des ükssteist, neil magus igatsus südames tõusis.

Sõnata wõttis ta siis pangid sangasta mõlemad kätte,
 Ming astus astmetest üles ja Härman läks armukse järel'
 Ühte ta pangidest omale tahtis, et aidata kanda.
 Olgu! tall tüttarlaps kostis, küll õlped nad õlal mull kandwad,
 Peremees, kes mulle saab käsku andma ei pea mind teen'ma.
 Ühtegi ürge te' kartke, kui teeks minu osa mull kahju!
 Teenima õppigu wataakult naene, sest see on ta kohus;
 Deenides saab tema üffiinda wiimate walitjust kätte,
 Mis tema kord ja ka kohus on korralt pidada majas.
 Wara ju peab wenda teenima sõfar, ta wanemid teenib,
 Kõigis ta elus ta alati kuuleb ju: tule ja mine!
 Peab tema tõstma ja kandma, kordama, tegema teistel'.
 Snn tall, kui harjub ta nii, et ei lähä tall ühtegi raskeks,
 Pääwa ja õõsi ta ifka ka tegemas wirgaste walmis,
 Üffigi töö ei tall liig weike ole, ei nõel liig peene,
 Et tema ennastgi unustab ifka ja teistele hääd teeb!
 Kõik seda tarwis tall tõest lähäb, siis kui saab naesest ema;

Kui siis imeja laps ajab pödurat nutuga meest.
Igatseb toitu ja teeb ühes nõdrale walu ja muret.
Kakskümmend meest kõik ühes ei jõuaksid kannat' da waewa,
Mis tema kannab, ja pole neil tarwis, ent tänama peawad.

Nõnda ta rääkis ja tajase saatjaga oli ju jõudnud
Mijadest läbi ja küün paistis lähedalt nendele silma,
Kuhu ta nurganaist pöranda pääl jättis tüttarde juure,
Samade puhtade plikade, keda ta lord oli päästnud.
Mõlemad astusid sisse ja teisel poolt nendega ühes
Tuli ka mõlema käelõrwas lapsuke, kohtumees sisse.
Need olid senini rahwasse kaebaja emalta kadund;
Nüüd aga leidnud ju neid oli wanamees hulgašta üles.
Nõdmuga kargasid need nüüd teret' ma armulift emat,
Musut' ma pisukest wennakest, tänini tundmata sõpra;
Tõttasid teret' ma Doorat ja patši ta läele lööma,
Küsisid leiba ja õuna ja kõige päält palusid juua.
Kõigile andis ta wett, ning lapsukesed kustut' sid janu,
Lastega ema ka jdi ja ka kohtumees karastas leha.
Kosjutud said nemad kõik ning wett hääks kõik wäga kiitsid;
Selge ja puhas ta oli ja kosutaw rahwale juua.

Nüüd aga kõlise näuga tütarlaps rääkis ja ütles:
Sõbrad, see wiimne lord on ju wist, et ma wett teile juua
Annan ja kustutan magusa märjaga piinajat janu;
Aga kui weel iial palawal pääwal teid kiinitab wesi,
Puhkates puu warjus wilus, ja puhtasta hallikast joote,
Pidage meeles ka mind ja mis mina hääd olen teinud,
Wähem, et omane olen, waid armastus mind nõnda sundis.
Mis teie minule tegite hääd, küll ma pean ka meeles.
Hääd meelt pole mull küll teiest lahkudes, nüüd aga teisel
Igamees koormaks on enam kui abiks, ja ometi wiimaks
Peame üksteisest lahkuma, tagasi minek on keeltud.
Waadake, siin seisab noormees, kelle käest andid me' saime,
Lapsukse mähtmid ja toitu, mis neil wäga tarwis ju oli.

See tuleb palkama mind ning tahab, et temaga lähän
Teenima truišt' ta rikkid ja auuwäärt wanemid kodus;
Tagasi mina ei löö, sest igalpool peab tüdruk teen' ma,
Häbits ju oleks tall see, kui ta laisfleb asjata kodus.
Nõdmuga lähän ma siis, sest ta näitab mull noormees

midistlik,
Wisiste wanemad sedagi on, nagu rikaste kohus.
Siis jääge terweks te' nüüd; armas sõber ja olge ka rõõmus
Terwe ja priske ju teil' waatab imeja lapsuke otsa.
Kui teie rindade pääl teda kannate mähtmete sises,
Oh siis mõtelge noorme' pääle, kes armsaste andis
Kõik neid meil, ja kes mind nüüd toidab ja riidid mull

annab.
Teid ma ka auuwäärt mees, nii ütles ta kohtume' wastu
Südamest tänan, sest mitu lord olite hädas mull isaks.
Põlwili langes ta siis hää emakse lõrwale maha,
Andis naesele juud, ning wõttis ta õnnistust wastu.
Aga ja rääkisid weel tubli kohtumees Härmani wastu:
Teid sõber kõega wõib taiki meestele arwata jekka,
Kes tubli perega püüawad tallitust säädida korda.
Tihti ma olen ka näin' d, et ju hobusid wäga ja härgu
Nõndagu lambid kaubeldes, wahet' des waadataf' läbi;
Snimešt aga, kes kõik peab üles, kui on hää ta ja tubli,
Kes aga kõik ära laotab ka kui ta midistmata möllab,
Kuidas on õnn ja ka juhtub, nii majasse wõetakse teda,
Liig hilja kahetsed siis, mis mõtteta enne on tehtud.
Teie, nii näha, küll oskate asja, te' walitsend wälja
Dlete teenijaks wanemil majasse tüdruku tubli.
Olge ka hää tema wastu! nii kaua kui tallitust korda
Saadab ta teil, ei teil pundu õde, ei wanemil tütar.

Paljugi tuliwad nüüd, naije lähedalt omaksed kofku,
Kõid talle seda ja teist, ning paremat pääwarju tõot' sid.
Kõik kuulsid tüdruku nõuu, ning joowisid Härmanil õune

Pilgutes üksteisel filmi ja andsid nii mõtetest märku.
 Mõnigi jostistas teisele sõnakest kermeste kõrwa:
 Kui saab peremehest peigmees, siis ta on kodu ju leidnud.
 Härman mõttis ta käest nüüd lahteste kinni ja ütles:
 Lähme, sest päikene Looja ju weereb ja linnake laugel.
 Tutakad naised nüüd hakasid lahtudes Doorale kaela.
 Härman minikut tegi, ta weel palju terwisid saatis.
 Lapsukesed omalt poolt nüüd aga hakasid karjudes, nuttes
 Riidesse kinni, ei tahtnudwad teist emat minema laske.
 Üks aga ütles ja teine nii naiste seast targaste kästes:
 Lapsukesed wait! sest linna ta lähäb ja toob teile saija
 Suhkruga tehtud, mis wennake teil tellis toona ju walmis,
 Kui teda kurg tõi wiimate lendades pekresta mööda,
 Peagi tuleb ta jälle ja kullatud kringled on käes.
 Nõnda ta sai lastest lahti ja Härman wiis teda ära
 Kaebaja naabrite seltsist, nad lehwit'sid rätiga laugelt.

Melpomene.

Härman ja Doora.

Nõnda nad kaheksi kõndiswad waoja päikese poole,
 See hakkas pilwesi' end peitma ja ätte ka ahwardas tulla,
 Siit ja ka säält weel särawil filmil ta kätte alt waatis,
 Weel andis ilmale kord korralt aimajat tumedat walguft.

Kui aga wälk meile üles ei too rasket sadu ja rahet,
 Kõneles Härman, sest tänudi ilusti kaswan'd on wili.
 Mõlemad rõõmsaste waatasid kõrgeste kiitawat wilja,

Mis neid mõlemid pea, kui läbi nad läksiwad, kattis.
 Suhtija sõbrale siis hakas rääkima küsides tüdruk:
 Hää mees, kellele nii palju mina ju wõlgugi olen,
 Kodu ja kaitsmist siis, kui hulkujid ehmatab maru!
 Ütelge esite nüüd ning wanemist andke mull täada,
 Sest kui ma isandat tunnen, ma siis kergem wõin tahtmist
 täita,

Asju ajades neid, mis ta tähtjamaks kõig' enam arwab,
 Mis pääle käib tema meel, mis kindlaste jäädnud ta seisama.
 Ütelge mull', kuidas hääd meelt wõin teha isal ja emal?

See pääle wastas tall' hää ning mõistlik noormees jälle:
 Digus on sull, oh tubli ja terane, kiiduwäärt tüdruk,
 Et sina esite küsid, mis meel on mu isal ja emal!
 Minagi tänini asjata isakest teenida püüdsin,
 Kui mina hoolega tööd ja ka tallitust korrale säädsin,
 Põlbu harisin wara ja hilja ja wiinamäel kaew'sin.
 Emake küll rahul on ja ka peab m'ust paljugi lugu;
 Nõnda ka sind tema wiisiste tublimaks tüdrukuks arwab,
 Kui sina maja eest hoolt pead, otsegt oleks ta oma.
 Isaga asi on teine, ta armastab auu ja ka ilu.

Ära ja hää tüdruk, mind arwa seepärast tuimaks ja pahaks
 Et mina isast sull' kõik nõnda räägin, ehk wõeras ja oled.
 Jah, see tõest' on esimen' kord, et keelest mull nõnda
 Sõnake langeb, ei loitse küll muidu kergeste tema;
 Aga ja rinnus mull usaldust äratad koguni palju.
 Hää isa nõuab ka elust, mis ehteks on ja mis nägus,
 Tahab ka wiisides kombedes armastust näha ja auustust,
 Küll tema teenriga wist oleks rahul, kes mõistab ta tahtmist,
 Ehk olgu muidu see sant, ning paremat põlgaks ta ära.

Nõõmsaste wastas ta siis, weel karmemini' säädides
 jammud

Pimedada teeraa pääl, nüüd edasi astudes kergest:
 Teha ma tõeste tahan, et mõlemad on nemad rahul;

Nõndagu emaksel minulgi meel ja ka olek on armas,
 Nooruses juba ka libedat wiisi ja kombet ma õppisin.
 Naabruses Prantsused elasid enne ja neil oli wanast
 Iffa auupakkuja kombe ja wiis; ning ülem ja alam
 Ühtlasi kiiduwäärt oli ja õpetas noort jugu nõnda.
 Meist siis Sakste pool lapsuk'jed õppisid warakult juba
 Hommikü teret' des wanemid, suud andma käele ja niisa
 Wiisakalt tegema pääwa ka wiisakalt olema ifka.
 Kõik mis ma õppisin siis, ja mis nooreltä harjunud olen,
 Mis mind õpetab süda, ma tahan kõik wanemil teha.
 Aga, kes selletab nüüd mulle, kuidas ma sind pean teen'ma,
 Sind ainuist poega ja peremeest minule tulewal ajal?

Nõnda ta rääkis ja praegu püri puu alla nad jõudsid.
 Heledas walguses läikis ju täis kuu taewasta maha;
 Dõ oli kää, ning täieste kadunud päikese paiste.
 Härmani kõrwades kostis see küsimus armsast' ja kallist',
 Klusa puu warjus, kohas, mis ifka tall oli nii armas,
 Kus weel tänagi pijarid küsija pärast ta waland.
 Kui nad natuke puhkama olid ju istunud maha,
 Ütles tall armsaste noormees, tüdrukü käest wõttes kiini:
 Lase, et süda sind õpetab jeda ja tee, mis ta käseb.
 Aga ta rohkem ei rääkind, ehk aeg küll näitis tall paras,
 Kartes, et „ei“ saab rikkuma koguni südamest lootust.
 Sõrmukest tundis ka sõrmes ja kurwastust see tegi temal.

Nõnda nad istusid wait, ega lausunud kumbagi sõna.
 Tutuga alustas tüdruk ja ütles: kui armas on näha
 Kuulese kullane paistus ja walge on otsegu pääwa.
 Linnas ma selgeste jäläl näen kõik ära majad ja õued;
 Waata, üks aken, ma arwan, et lugeda wõin ära ruyduid.

Mis sina näed, nüüd selletas waguine noormees jälle,
 See meie kodugi on, kuhu sind mina nüüd tahan wiia,
 Aken, mis kattukse sees, see on minu kambrikse oma,
 Mis ehk nüüd sulle saab, sest muuta me' tahame majas.

Need põllud meie ka on, juba walmis nad lõikuseks homme.
 Siin puu wilus me puhkades tahame pidada lõunat.
 Aga, et läkki siis nüüd alla, rohtaijast wiinamäest läbi;
 Siia ju jõuab must pilw, ning toob meile wist ränka sadu;
 Kuule kui ahwardab kõmin ja waata kui weerlewad wäljud.
 Ülesse tõusid nad nüüd, ning astusid kergeste alla,
 Wägewast wiljasta läbi ja kuu andis selgeste walgust;
 Nüüd nemad wiinamäe sisse ju jõudsid, neid pimedus kattis.

Nõnda ta tallutas armukest tajaste kiwidesse alla,
 Mis olid osawalt pantud astmeteks teeraa pääle.
 Kätt poisji õlale pannes, siit astus tütarlaps alla;
 Kuu aga walgustas neil pisut teed, paistes lehtede wahelt,
 Ennegu pilw teda kattis ja pime sai paarikse ümber.
 Hoolega poisji oli tüdrukul toeks, kes ta naal olles kõndis;
 Aga ta siiski astmetelt tundmata teel astus kõrwa;
 Korraga nikatas jalg, ja ta pea oleks kukkunud maha.
 Terane noormees sirutas käe ruttu osawalt wälja,
 Hoidis armukest üles; ta õlala leidis ta tuge,
 Rind puutus rinda ja põik puukus põske. Sa nõnda ta seisid
 Kindlast' ja tugewast' tõsses puhtuses armukest hoides,
 Ei teda ligemal tõmband, ta toetas raskuse wastu.
 Kallit koormat ta kandis ja tundis südame sooja,
 Maitstes ta armsat ka õhku, mis tungis ta uuledesse wälja,
 Kandis kindlama meelega tublima tüdrukü woorust.

Tagasi pigistes walu ta rääkis siis naljakid sõnu:
 Pahandust tähendab see, nii kõneleb wanaste rahwas,
 Kui minnes majasse nikatab jalg, mitte uksesta kaugel.
 Paremat tõeste, oleks ma omale soovinud märki!
 Puhkame pisut me' siin, et su wanemad liig sind ei laida
 Lonkaja tüdrukü pärast, et hooletu peremees oled.

A r a n i a.

Lõpetus.

Wannemuin', sinul ju hää meel ikka on armastust kiites,
 Tänini oled ja kiiduwäärt noortmeest' juhtinud teele,
 Minnale oled tall armukest surunud weel enne kihlust,
 Müüd aita armsale paarile sõlmida jäädawat sidet.
 Puista ka kõik pilwed kohe, mis neil tahtwad rikkuda õnne!
 Esite jutusta aga, mis kodus on sündinud seni.

Rahuta astus ju emake kolmatford tagasi jälle
 Duppa, kus istusid mehed, kust enne ta murega läinud,
 Rääkides pilwede tõusust, mis kuud tegid pimedaks ruttu;
 Siis ka, et poeg jääb kaua ju ära ja öö juba pime;
 Laitis koguni sõpru, et noortmeest' jätsiwad maha,
 Alma et neinga rääkisid ja kostisid temale teda.

Ära tee pahemaks asja! nii pahaste pajatas isa;
 Ise ju näed, me' ootame kõik, mis wälja sest tuleb.

Ent suure rahuga naaber alustas istudes juttu:
 Ikka ma tänuga tuletan rahutul tundidel meele
 Kuida mu isa, ta hing olgu Jumala päralt, mull' oppas
 Poisiksel' kannatust, kaotas rahutut meelt täiest' ära,
 Nõnda et ootama õppides tarkadest targem ma olen.
 Üttelge, nüüd küsis kiriksand, mis tarkust wanamees pruutis?
 Küll hää meelega räägin, sest igauks wõib ka ju õppi,
 Wastutas naaber. Poisikse põlwes ma üksford seisin
 Pühapäaw rahuta meelest ja ootasin tulewad wanfert
 Kellega pidime sõitma lustima kaastiku poole.
 Aga ta wiibis, ma jooksin kui nirk nüüd sinna ja siia,
 Treppidest üles ja alla ja uksesta aknale jälle.
 Veri mull soonedes kees, mina kaapisin, lõikusin laudu,

Ujasin rahutu ümber ja nutt juba ahwardas tulla.
 Kõik nägi rahuga isa, ent kui mina ommeti wiimaks
 Liiale temale läksin, ta kättpidi mind wõttis kiini,
 Aknale siis ta mind wiis, ning kõneles tõsisid sõnu:
 Waata, kus puusepa töötuba jääb, ehk küll täna ta kiini!
 Homme ta alustab tööd, siis liiguvad saag ja ka hõowel
 Hommikust õhtuni wara ja hilja, usinad pääwad.
 Nüüd aga meeles pea pois, üksford tuleb ka homme,
 Millas kõik, meister ja sellid, liiguvad usinast' tehes
 Sinule kirstu, et jull oleks laudadest wiimane hoone;
 Kui tema walmis on kannawad tiireste teda nad siia
 Mis wõtab vastu kirsitut, nii kui ka rahulist ühes,
 Peagi waotab teda ka raskestes mullane katus.
 Waimus ma waatsin kõik juba olewad karmeste walmis
 Lauad ju liimitud kokku ja must wärw wõietud walmis,
 Istusin rahulist nüüd, ning ootasin waiifelta wanfert.
 Kui nüüd teisedgi jooksewad ümber, et ootmine raske,
 Minule siis tuleb meele, mis kirstust mull kõneles isa.

Naerates kostis tall' kiriksand: Surm ja ta kohutaw kaju
 Targale polegi hirmus, ei wagale ahwarda otja,
 Teda ta õpetab diete tööd tehes elama elu;
 Teisele, tulewa õnnele, kiinitab hädas ta lootust;
 Mõlemil saab eluks surm; sest diete isa ei teinud
 Kui tema poisikest ehmat' des, näitis tall' surmasta surma.
 Näidake ommeti noorel me'el auuwäärt wanakse põlwe,
 Wanale nooruse elu, et mõlemil rõõm oleks näha
 Igawest ringi ja mõlemad elusta õpiksid elu.

Aga ju lahti läks üks, ning näha wõis ilusjat paari.
 Wanemad paniwad imeks ja imeks ka paniwad sõbrad
 Silmades pruudikse ilu, küll kõlbas ta peigmehe kõrwa;
 Tah, ise üks näitis pijsuke olemat, kujukid, kõrgid,
 Mahut'da läbi, kes nüüd koos astusid läwelta üle.
 Härman wanemil' tegi ta tuttawaks rutuste rääk'es;

Siin nüüd on, ütles ta, tüdruk, nii kuidas te' soow' site teda.
 S'fate, armas, tall' hää olge, seda ta wäärt on. Sa ella
 Omake, küsige kohe, kas tallitust hästi ta oskab,
 Et teie näate, kui wäga ta wäärt teile armsamaks saada.
 Nutuste kõrwale wiis tema siis auusa kiriku härra,
 Kõneles: Auustatud härra, et aidake nüüd mind sest murest
 Ruttu ja päästke see sõlm, keda arut'da ise ma kardan.
 Tüdrukut pole ma weel mitte omale kofinud pruudiks,
 Waid tema arwab, et teenijaks tema on palgatud meile,
 Ring mina kardan, ta põgeneb kohe, kui räägime kosjast.
 Ent saagu nüüd selgeks kõik! ei enam ta eksima pea,
 Ega ka wõi mina kahtlust kauemin' nüüd enam kanda.
 Rutake, näidake tarkust ka siin, mis peame kalliks!
 Kirik'sand wiibmata nüüd pööris ennast ka seltsliste poole.
 Aga oh kahju! ju isake lahmatas kõnega oli
 Kurwastan'd tüdruku waimu, ta rääkis naljakid sõnu,
 Mõeldes hääd üffi, lahkel ja kohtlajel wiisil ja kombel:
 Hää meel sest mull on, laps! Nüüd rõõmuga tunnen ma ära,
 Et ka mu poeg on kui isa, kes noorela kenamat ikka
 Tüdrukut tant'sile wiis, ning wiimate kenamat kodu
 Tõi omal' kallimaks kaajaks; ja see oli emake ise.
 Tunda wõib meest juba pruudist, mis walitsen'd omale tema,
 Misjake on tema waim, kas peab ta ka enesest lugu.
 Teil' aga mõtelda wist, küll aega ka läks wäha tarwis?
 Sest mina arwan, et raske ju polegi temale tulla.

Härman kohkudes kuulis neid sõnu: tall' wärtises ihu;
 Kõik jäid korraga wait, ning kulat'sid, mis tema wastab.
 Ent tublil tüdrukul tegiwad haiget pillajad sõnad,
 Nagu nad näit'sid tall' olewad, lõigasi'd südame sisse;
 Punane otse kui wähl tema seis'sis ja kohkunud wäga;
 Aga ta hoidis end kõwast' ja wõttis ka kõik meeled kofku.
 Wastas ta wanale siis ilma salg'mata südame walu:
 Tõeste! niisugust teretust poeg mind ei walmistand kuulma,

Kes mulle kõneles ijast ja auuwäärt meest mulle kiitis;
 Ring mina tään, ka ma teie ees, haritud mehe ees, seisjan,
 Kes oskab kõigega kõnelda hästi ja inimest tunneb.
 Aga ma nään, teil' haledat meelt pole küllalti waesest,
 Kes teie läwale tulnud ja teid tahab teenida hooljast';
 Muidu te' wist poleks, libedast pilgates, minuga rääkind,
 Näit'des, kui suur wähe lahutab mind teie pojast ja teiest.
 Tõsi on küll, mina tulen ju waene, see kimp on mu wara,
 Majas'se s'ia, kus küllus kõigile kinnitab meeled;
 Aga ma tunnen end küll, ega pole mull' warjul mu seisus.
 On see siis auus, et te' kohe mind pilkate armuta nõnda,
 Misga mind läwelt ju tahate ajada majasta wälja?

Kartuses kehitas Härman ja andis sõbrale märki,
 Et tema wähele lähäks ja selletaks effitust kohe.
 Ruttu ka ligistas tark, ning märkas salaja nukrust
 Tüdruku palest ja nägi ta walu ja wett tema filmis.
 Ring teda kästis ta waim, mitte segadust jellet'da kohe,
 Waid nüüd kiusates katsuda tüdruku liigutud südant.
 Ring tema seepärast kõneles temale kiusajid sõnu:
 Wis'siste hästi ja järel ei mõtlen'd, oh wõdramaa tüdruk,
 Kui sina liig ruttu nõnuks wõtsid teenida tundmata majas,
 Mis see tähendab toela isanda majas'se tulla,
 Niisjake kaup määrab kuidas saab olema elukäik aastal,
 Niuke „jah“ paneb kannat'da paljugi mõnele pääle.
 Rassem ei ole ju teenides waewajad, furnajad käigud,
 Ega ka higi, mis alati otsata töö kutsub palest;
 Hoolakas peremees tööd tehes teenijaga näab ühes waewa;
 Ent kanda isanda tuju, kui asjata leiab ta laituft,
 Sgat'seb seda ja teist, ega ifegi tää, mis ta tahab,
 Omanda äp'line meel, mis kergeste äritud üles,
 Lapsjaste wallatus, ning üleannetus, torikides teenijat,
 Raske on see kanda kõik, ning fiiski teha, mis kohus
 Wiib'mata hoolega, ruttu, ning pelet'da pahandust kaugele.

Seda ma nään sina mitte ei oska, et pereme' nali
Südames' nii sulle läks, ning ommeti harjunud asi
On see, pilgata neiu, et noormees armas ta meelest.

Nõnda ta rääkis. Ja tüdrukus' terawast tõsine kõne
Puutus, ei enam ta hoida end wõind; mis südames oli,
Wägewast' ilmus, ja ohkades tõusid ja waosid rinnad
Palawad pijarad woolasid filmist, ta rutuga ütles:

Oh! wäha küll mõistab mõisilikgi mees, kes meid hädas
tröösti

Arwab, kui wäha ta sõna, mis külmalt ta kõneleb, wõtta
Südamest kurwastust wõib, mis elus on meil pantud päale.
Mõõmus te' olete rahul, kuis wõiks nali teil teha haawu!
Aga kes haige, küll sell teeb pisuke puudutus walu.

Ei see aitaks mull ühti, kui lähäks ka jalatus lorda.
Leadawaks siis saagu kohe, mis teeks pärast weel walu
rohkem,

Mull ehk ka kurwastus, kurnaja salaja südames näriks.

Siit ära lubage mind! seia majas' ei tohi ma jääda;
Ära ma tahan ja armetuid omaksid lähän ma ots' ma,
Keda ma hädasfe jätšin ja walit'sin paremat omal'.

See on mu tõsine nõu ja ma tohin ka nüüd teile rääki,
Mis mull ehk südames weel oleks aastaid salaja seisnud.
Sah, isa nali on sügawast' mull teinud haiget, ehk uhke
Ega ka edew ma pole, sest teenijal see ei ka sünni,
Waid, et mull, idandes armastus, süda ja nooreme' poole
Hoidis, ja keda ma arwasin päästjaks omale täna.

Sest kui ta tee päale mind jättis, meeles ta ikka mull seisis;
Seda ma mõtlesin ikka, kui õnnelik on küll see tüdruk,
Keda ta südames kannab ja nimetab omale pruudiks.

Ning kui ma hallika juures sain jälle temaga kokku
Mõõm teda nähes mull oli kui oleksin inglit ma näinud,
Mõõmuga temaga tulin, kui tüdrukust mind tema palkas.
Aga mind meelitas süda, ma salata seda ei taha,

Kui meie tullime seie, ehk jõuaksin teenida omal'
Teda, kui saaksin emale südamest soowitud abiks.
Aga oh kahju! ma nüüd alles nään kui wäga on kartlik
Glada salaja armastud nooreme' lähedal majas.

Nüüd alles tunnen kui suur waese tüdruku wähe ja rikka
Nooreme' wahel, ehk poleks ka tüdrukust tublimat leida.
Kõik seda rääk'sin, et wõiksite südant te' diete tunda
Kes sai ootmata haiget, mis mull näidas, mis on mu kohus.

Sest ma ju ootama, südame salajat soowitust peites,
Bidin, et noorikut omal' ta peagi saab tooma kodu;
Kuida ma siis oleks jõudnud kannat'da salajat walu!

Nüüd mina tunnen end juba, ja saab hästi südamest ära
Saladus, nüüd, sest weel wõib parand'da sünninut kahju.
Sest olgu küll aga nüüd. Ning majasfe kauem mind seie

Midagi hoida ei wõi, kus häbis ja kartes ma seijan,
Tunnist'des armastust selgest', ja selgeste lootuse tühjust.

Mitte ei õõ, kelle pimedust katawad mustajad pilwed,
Ega ka äikese ahwardaw müri, mis kuulen, mind feelma
Ei pea, ega ka wee wood taewast, mis toob meile sadu,

Ega ka müraja maru. Ma kõik seda olen ju kaunud
Kui mina pagesin kodust ja waenlane meid ajas taga.
Wälja ma lään jälle nüüd, nagu ammugi harjunud olen,
Nagade liikmijest sunnitud kätima ja lahkuma kõigist.

Sääge siis terweks! ei kauem ma jää; nüüd olen ma walmis.

Nõnda ta rääkis ja kiireste uksele tagasi kippus,
Kaenla all kimbukest weel, mis toonud ta esite, kandes.
Ent ema nüüd hafas mõlema kättega tüdruku ümber,

Tagasi hoides ja imest'des, ehmat'des rutuste hüüdis:
Ütle mis tähendab see? miks asjata filmawett walad?
Mitte ei lasse ma sind, sest mu pojale pruut sina oled.

Ent isa pahase meelega seisis ja wõõreti waatis
Nutsja päale, ja kõneles koguni pahasid sõnu:
See siis on nüüd minu palk, et ma järeleandija olin,

Et mina pahandust weel pean saama ju õhtudi hilja!
 Ühtegi enam mull meelt vastu pole kui nutmine naestest,
 Asjata kiun, mis kangusest kaswab ja kõik segab ära,
 Mis oleks mõistlikult mõeldes võind hästi arut' da üles.
 Mind see tülitab pärdikut tegemist waadata kauem.
 Tehke mis tahate ise; ma magama woodisje lähän.
 Ring tema pööris end ruttu ja püüdis lambrisje minna,
 Kus oli pantud tall jäng, ning ootas ju magajat walmis.
 Poeg aga hois teda weel ning kõneles palujid sõnu:
 Tsake jääge te' weel, argu teil olgu tüdrukust wiha!
 Sest minul üksi on süü, et on segadus sündinud seni,
 Mis weel ootmata sõber on meelega suuremaks teinud.
 Rääkige auustatud härra! jest asja ma teil' andsin hooleks.
 Kartus ja pahandus lõppgu; ja nüüd tehke kõik parem
 walmis!

Sest ma ehk auustada teid ei wõi tulewal ajal nii palju,
 Kui teie kahjusta näitate rõõmu kus ootame tarkust.

Naerates nüüd rääkis auuwaart kiriksand vastu ja ütles:
 Misjube tarkus oleks küll oskanud südamest wälja
 Kutsuda ilusat tunnistust ning näit' da meile ta waimu?
 Eks ole mure sull nüüd saanud korraga magusaks rõõmuks?
 Ise ja räägi siis nüüd! mis jääb wõdra seletust tarwis?
 Härman astus ka ette ja jutustas lõbusaid sõnu:
 Argu sull pisarad tehkugi kahju ja lühike walu;
 Õnne nad täieks mull teewad ja, nõnda ma soowin, ka sinul.
 Ei tublit tüdrukut, tundmatat, teenijaks tingima omal,
 Ei mina kaewule tulnud; ma armastust kosima tulin.
 Aga oh kahju! mu arg film, tema ei oskanud näha
 Armastust südamest jult waid lahkest ta üksinda tuudis
 Kui sina hallika ilujast peeglist teret' sid wastu.
 Koduje wiitagi sind, oh! seda ju arwasin õnneks.
 Õnne ja nüüd teed täis! mina õnnistust sinule soowin! —
 Südame helduses waatis ka tüdruk nüüd nooreme' pääle,

Ega ka pöörnud end ära, kui ta rõõmjaste juud talle andis;
 Ammugi soowitud kinnitust armastus nõnda ju leiab,
 Tõutust ühes, et otjata toob õnne tulewan' elu.

Teistele kiriksand kõik ära seletan'd oli ju seni.
 Ent tüdruk tuli ja lõbusa wiisiga kummard' des ijat
 Südamest ning juud andes ta tagasi hoiatud käele,
 Ütles: Te' diete teete kui annate kohkunul' andeks
 Esite kurbduse filmawett, pärast ka filmawett rõõmust.
 Andke mull haledust andeks ja andeks ka andke mull rõõmu,
 Andke mull aega, et õnnega, ootmata tulnud, ma harjun!
 Jah see esimen' pahandus, kellest mull segasel süüdi,
 Wiimane olgu ta ka! mis teenija täna teil lubab,
 Truiste armuga teenides tütar teil pidada tahab.

Ring ija kätt talle andis ja warjas filmawett ära.
 Heldeste tuli ka emake ligi ja juud andis talle
 Südamest; wait olles nutsid nad mõlemad rõõmuga naesjed.
 Hää ning mõistlik kiriksand rutuste see pääle wõttis
 Kinni isaks käest ning tõmbas ta sõrmukse sõrmest,
 (Kerge see polnudki küll; jest ümaril liige ta'd hoidis)
 Wõttis ka sõrmukse emalt ja kihlas pruutpaariks lapsjed;
 Kõneles: Weel olgu lord kuld rõngaste amet ja jääduš,
 Kindlaste sõlmida siset, mis sarnane täieste wanal'.
 Noormees palawat armastust neiuile südames kannab,
 Tüdruk ka tunnistab ise, et soowib ta poisile minna.
 Nõnda ma siis kihlan teid ning õnnistan tulewiks aegeks;
 Wanemad soowivad nii ning tunnistus' meheks on sõber.

Õnne soowides paarile kummardas koke ka naaber.
 Aga kui kuld rõngast tüdruku sõrme waimulik härra
 Pistis, nägi ta imest' des teist juba olewad sõrmes,
 Keda ju ennegi Härman murega filmanud kaewul.
 Ring tema lahkeste läkitas jee pärast naljakid sõnu:
 Kuida! ja teist lorda kihlad ju end? et esimen' peigmees
 Wiimate altari ette laulatust feeldes ei astu!

Aga ta wastutas siis: oh olgu ta mälestus püha
 Minule üks silma pill! seda wäärt on ju küll ka see tubli,
 Kes mulle lahkudes sõrmukse andis ja enam ei tulnud
 Tagasi. Kõik tema nägi ju ette kui rutuste teda
 Priiuse armastus, lust uuest ajade muutmisest oja
 Wõtta, kihutas Pariisi linna, kus surm teda ootis.
 Hästi ja ela, ta ütles. Ma lähän, sest kõik asi liigub
 Maailmas nüüd, ning kõik asi aruneb korraga üles.
 Kindlamais riikides kõigub ka nüüd kõige kindlamgi säädus,
 Dmanik omadust kautab, mis senini oli tall waraks,
 Sõbergi sõbrasta lahku ja armastus armastust jätab.
 Seia ma nüüd jätan sind; ning kui mina iialgi jälle
 Sind leian — kes seda täab? ehk wiimased need sõnad ongi.
 Sigu on ütelda tõest, et inime maa pääl wõõras;
 Enam kui iial on igamees nüüd saanud tõeste wõõraks.
 Maa pind meiegi pole: ja rändama hakab ka wara;
 Hõbe ja kuld saab sulatud säält, kus pühaks ta peeti;
 Kõik juba liigub kui tahaks maailm, mis määratud, jälle
 Muuta end tühjaks paljaks, et uueste saaks tema säätud.
 Hoi ja mull oma süda; ja saame me' weel ükskord kokku
 Maailma wareme pääl, siis uued me' oleme ise,
 Wabad ja teiseksgi saanud ja saatuse wõimusest lahti.
 Sest, mis ka wõiks kõita weel, jeda kes elan'd farnasel ajal!
 Ent kui see olla ei wõi, et iialgi, päästetud hädast
 Snnega, jälle me' ükssteist röömuga teret' me armus,
 Oh siis südames weel minu mälestus hoiagi alles.
 Et ja ka õune ja õunetust nõndagi julgeste tannad!
 Kutsub sind elukoht uus ja sünnib sull uueste kihlus,
 Tänuga tarwita siis, mis antakse sinule õnneks.
 Armastust armasta puhtaste, hääl ole tänulik jälle.
 Kergeste siis aga seisjata kermeste kõndijat jalga;
 Sest kahelordane luurib ju kurwastus teistkorda walul.
 Kallis küll olgu sull pääw, ent ära ja kallimaks elu

Pea kui kõik muud wara ja kõik wara on ju ka petis.
 Nõnda ta rääkis, ja iialgi kallist ma enam ei näinud.
 Ära ma kaut'sin kõik ja ma mälet'sin tihti ta sõnu.
 Nüüd ta mull tuleb ka meele kus armastus õnne mull jälle
 Uueste toonud on siin ning tõttab kallimat lootust;
 Oh kallis sõber, et anna mull andeks kui wärisen nüüdki
 Sind hoides käest! Nii laewame'l kui tema sadamat leidnud
 Bankuma weel näitab kindlamal pinnal ka ustawam põhi.

Nõnda ta rääkis ja sõrmused ükssteije kõrwale pistis.
 Peigmees nüüd aga kõneles mehise meelega jälle:
 Kindlam siis olgu jeda, kui kõik on ju kõikuma hakand,
 Doora meil kaup! siis tahame hoida ja pidada kiini
 Üksteije armust ja hoielda omale kallimat wara.
 Sest see mees, kes kahtlajel ajal ka kahtlajeks lähäs,
 Kaswatab häda ja laotab laiemalt laiale teda;
 Aga kell kindel on meel, see jääb ise omale ilma.
 See pole Sakslase kohus, et kaugele liikumist, hirmjat,
 Kaswatab tema ja ühtlasi kõigub ka jenna ja tänna.
 See meie omadus on! jeda kiidagem, ütlegem ikka!
 Ikka on aunstatud weel kõik mehise meelega rahwad,
 Kes walmis Jumala, sääduse, wanamat', naeste ja laste
 Gest olid wõitlema, waenlastel ühtlasi sõddides wastu.
 Minu ja oled ja nüüd mis on minu on weel enam minu.
 Kurwastes mitte ja mures ei taha ma tunda sest magu,
 Waid aga julgeste rammus. Ja kui nüüd ahwardab sõda
 Ehk edespidigi weel, siis ehita ise mind sõtta.
 Kui aga jeda ma tään, et su hoolet on maja ja armjad
 Wanemad, siis pööran röömuga rinda ma waenlajel wastu.
 Ring kui igauks mõtleks kui mina, me' wäele wastu
 Panek'sin' wäge ja meel oleks röömus kõigile rahust.